

فهرست

- ۱ درس اول: حکومت قاجار از آقا محمد خان تا محمد شاه
- ۴ درس دوم: دوران ناصرالدین شاه
- ۶ درس سوم: زمینه‌های نهضت مشروطه
- ۷ درس چهارم: آغاز حرکت مردم علیه استبداد و پیروزی نهضت مشروطه
- ۸ درس پنجم: مشروطه در دوزخ محمدعلی شاه
- ۹ درس ششم: دوره مشروطه دوم (۱۲۸۸ - ۱۲۹۳)
- ۱۰ درس هفتم: کودتای ۱۲۹۹

این پک به صورت کامل برای تمام دروس تجربی با یک قیمت حداقلی که تمام افراد توانایی پرداخت آن را دارند منتشر شده بنابراین استفاده رایگان از آن مورد رضایت ما نخواهد بود جهت تهیه روی همین متن قرمز لمس یا کلیک کنید

درس اول: حکومت قاجار از آقا محمد خان تا محمد شاه

- ۱ آقامحمدخان پس از مرگ کریمخان چه کرد؟
- ۲ کدام یک از شماره‌های سمت چپ با گزینه‌های سمت راست در ارتباط است. (در ستون سمت چپ یک مورد اضافی است)

الف - اجازه عبور لشکر فرانسه از خاک ایران	۱- ترکمانچای
ب - برقراری حق کاپیتولاسیون (قضاوت کنسولی)	۲- مفضل
ج - خودداری از بستن قرارداد با دشمنان انگلیس	۳- فین‌کن‌اشتاين
د - به رسمیت شناختن حاکمیت ایران بر خرمشهر	۴- تیلست
	۵- ارزنةالروم

- ۳ شکست اقتصادی - سیاسی و نظامی ایران در عصر قاجار نتیجه چه بود؟
- ۴ به نظر شما عهدنامه «ترکمانچای» چه آثار و پیامدهای زیان‌باری به دنبال داشت؟
- ۵ امتیاز توتون و تنباکو چه بود و به چه کسی واگذار شد؟
- ۶ دو مورد از علل دور دوم جنگ‌های ایران و روسیه را بنویسید.
- ۷ مهم‌ترین اعتراضات مردمی علیه امتیازهای و تنباکو در زمان قاجار صورت گرفت.
- ۸ قراردادهای صلح ارزنةالروم اول و دوم بین ایران و منعقد شد.
- ۹ در زمان ناصرالدین‌شاه، انحصار خرید و فروش توتون و تنباکو به مدت به تالپوت واگذار شد.
- ۱۰ امتیازهای رویتر، بانک شاهنشاهی و توتون و تنباکو در زمان سلطنت به انگلیس داده شد.
- ۱۱ دور اول جنگ‌های ایران و روس با هجوم نظامیان آغاز شد.
- ۱۲ عبارتهای زیر را با کلمه مناسب پر کنید.
- الف مهم‌ترین مستعمره انگلیس بود.
- ب حکومت قاجار بر بنیاد متکی بود.
- ۱۳ مفاد عهدنامه دوم ارزنةالروم چه بود؟
- ۱۴ براساس کاپیتولاسیون، اتباع دولت روسیه در ایران از چه حقی برخوردار شدند؟
- ۱۵ مفاد عهدنامه ترکمانچای چه بود؟
- ۱۶ چه عواملی موجب بروز دوره دوم جنگ‌های ایران و روسیه شد؟
- ۱۷ مفاد عهدنامه گلستان چه بود؟
- ۱۸ حق کاپیتولاسیون یا قضاوت کنسولی چه بود؟
- ۱۹ عهدنامه مفصل در چه سالی و به امضای چه کسی رسید؟
- ۲۰ چه کسی در ایران سلسله قاجار را بنا کرد؟

- ۲۱ هدف روس‌ها از مذاکره با ایران چه بود؟
- ۲۲ چه زمانی بستر برای ورود مبلغین غربی و نفوذ فرهنگی در ایران ایجاد شد؟
- ۲۳ در کدام معاهده ایران مجاز به کشتی‌رانی در اروندرود شد؟
- ۲۴ در زمان حکومت قاجار اختلاف‌های مرزی بین ایران و عثمانی افزایش یافت.
- ۲۵ بزرگ‌ترین محرک ملی در برابر بیگانگان چه بود؟
- ۲۶ چه عبرت‌هایی از جنگ میان ایران و روس می‌توان گرفت؟ (ذکر سه مورد)
- ۲۷ به موجب قرارداد ارزنة‌الروم عثمانی‌ها چه تعهدی به ایران دادند؟
- ۲۸ ایران در معاهده ارزنة‌الروم از کدام ادعاهای خود دست برداشت؟
- ۲۹ امیرکبیر وزیر نامدار قاجار بود.
- ۳۰ نماینده ایران در مذاکره ارزنة‌الروم که بود؟
- ۳۱ کشورهای ایران و از زمان صفوی با هم اختلاف داشتند.
- ۳۲ معاهده «ارزنة‌الروم» بین کدام کشورها بسته شده بود؟
- ۳۳ محمدشاه چرا دست از محاصره هرات برداشت؟
- ۳۴ انگلیسی‌ها با اشغال کدام جزیره سعی کردند ایران دست از محاصره هرات بردارد؟
- ۳۵ علت خروج مک نیل از ایران و هشدار جنگ بین انگلیس و ایران چه بود؟
- ۳۶ کدام پادشاه قاجار اقدام به محاصره هرات کرد؟
- ۳۷ محمدشاه کدام صدراعظم شایسته خود را به قتل رساند؟
- ۳۸ چرا روس‌ها ایران را به لشکرکشی به سوی هرات تشویق می‌کردند؟
- ۳۹ پس از پایان جنگ‌های ایران و روسیه، فتحعلی‌شاه برای جبران ناکامی‌ها در صدد انجام چه کاری برآمد؟ نتیجه چه شد؟
- ۴۰ کارگزاران ایران در طول نزاع با کشورهای استعماری، باید به و مردمی تکیه می‌کردند.
- ۴۱ عهدنامه به امضای فتحعلی‌شاه رسید و مفاد آن به گونه‌ای بود که استقلال ایران را بر باد داد.
- ۴۲ درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.
الف) عهدنامه‌های «مجل» و «مفصل» بین ایران و انگلستان بسته شد.
ب) انگلستان برخلاف فرانسه، به تعهدات خود عمل کرد.
- ۴۳ در عهدنامه «مفصل» انگلستان چه تعهداتی داد؟
- ۴۴ تعهدهای ایران در عهدنامه «مفصل» چه بود؟ (ذکر دو مورد کافیت)
- ۴۵ براساس عهدنامه «مجل» انگلستان به ایران چه تعهدی داد؟
- ۴۶ چرا انگلستان علاقه‌مند بود در دربار ایران نفوذ کند؟
- ۴۷ درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.
الف) مهم‌ترین مستعمره انگلیس، هندوستان بود که دسترسی به آن، از راه ایران امکان‌پذیر بود.
ب) بین ایران و فرانسه قرارداد «تیلست» منعقد شد.
- ۴۸ چرا ناپلئون قرارداد فین‌کن‌اشتاین را زیر پا گذاشت؟
- ۴۹ هر کدام از دو دولت فرانسه و ایران براساس معاهده فین‌کن‌اشتاین چه تعهداتی داشتند؟
- ۵۰ چرا ناپلئون بنابارت قرارداد «فین‌کن‌اشتاین» را با ایران بست؟
- ۵۱ در کدام معاهده ایران متعهد به پرداخت پنج میلیون تومان غرامت به روس‌ها شد؟
- ۵۲ طبق معاهده حق کاپیتولاسیون به روس‌ها تعلق گرفت.
- ۵۳ به موجب حق کاپیتولاسیون چه امتیازی به روس‌ها تعلق گرفت؟

- ۵۴ مفاد و بندهای عهدنامه ترکمانچای شامل چه مواردی می‌شد؟ (ذکر دو مورد کافیست)
- ۵۵ طبق معاهده ترکمانچای چه مناطقی از ایران به روسیه تعلق گرفت؟
- ۵۶ نتیجه جنگ‌های دوم ایران و روس چه شد؟
- ۵۷ عوامل بروز جنگ‌های دوم ایران و روس، را به اختصار توضیح دهید.
- ۵۸ چه امری موجب دست‌درازی روس‌ها به اراضی ایروان و آذربایجان شد؟
- ۵۹ چه چیزی موجب نارضایتی مردم ولایت‌های واگذار شده به روس شد؟
- ۶۰ ولیعهد شجاع قاجار در جنگ با روس‌ها، که بود؟
- ۶۱ درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.
- الف) عباس میرزا در جنگ‌ها فاقد شجاعت و کاردانی بود.
- ب) در جنگ با روس برخی عالمان دین فتوای جهاد دادند و برخی در جبهه‌های جنگ شرکت کردند.
- ۶۲ علل شکست و زیان مردم ایران در دور اول جنگ با روسیه چه بود؟
- ۶۳ فتوای جهاد عالمان و شرکت در جبهه‌های جنگ در مقابل روس‌ها، موجب چه چیزی شد؟
- ۶۴ عالمان دین برای مبارزه با نفوذ بیگانگان از کدام قواعد قرآنی بهره بردند؟
- ۶۵ هجوم سیاسی - نظامی ، زمینه‌ساز بیداری اسلامی در ایران شد.
- ۶۶ به رسمیت شناختن عباس میرزا توسط روسیه به منزله بود.
- ۶۷ به موجب عهدنامه حق کشتی‌رانی در دریای خزر، از ایران سلب گردید.
- ۶۸ درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.
- الف) قاجارها زمانی به قدرت رسیدند که ایران درگیر رقابت‌های دولتهای آمریکایی بود.
- ب) کاترین کبیر روسیه و جانشینانش می‌خواستند بر گرجستان و خانشین‌های قفقاز، استیلای کامل خود را برقرار سازند.
- ج) آقامحمدخان، در تلاش برای اعاده حاکمیت ایران توانست تالش را از روس‌ها بازپس بگیرد.
- ۶۹ تعهد روسیه در به سلطنت رساندن عباس میرزا در واقع به چه معنی بود؟
- ۷۰ کدام بند عهدنامه گلستان ظاهراً امتیازی برای ایران محسوب می‌شد؟
- ۷۱ به موجب «عهدنامه گلستان» چه امتیازاتی به روسیه داده شد؟ (ذکر دو مورد کافیست.)
- ۷۲ دوره اول جنگ‌های ایران و روس در زمان قاجار به بسته شدن کدام عهدنامه انجامید؟
- ۷۳ درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.
- الف) ایل صفوی از ترکمانان بود و در زمان مغول به ایران کوچ کرد.
- ب) ایل قاجار در جریان تشکیل حکومت صفوی، شاه اسماعیل را یاری کردند.
- ج) آقامحمدخان، رهبر قاجار بود که جان خود را بر سر دستیابی به حکومت از دست داد.
- د) آقامحمدخان با غلبه بر کریم خان زند توانست حکومت را در کشور به دست بگیرد.
- ه) آقامحمدخان تهران را که در آن زمان در حومه ری بود، به پایتختی برگزید.
- ۷۴ رهبر قاجار که بود، جان خود را بر سر دستیابی به قدرت، از دست داد.
- ۷۵ ایل قاجار در شمار ایل‌هایی بود که به یاری برای تأسیس حکومت صفوی پرداخت.
- ۷۶ ایل قاجار از ترکمانان بود و در زمان به ایران کوچ کرد.
- ۷۷ در زمان به سلطنت رسیدن فتحعلی شاه ایران در چه شرایطی قرار داشت؟
- ۷۸ چه واقعه‌ای موجب بروز هرج و مرج در نیروی نظامی ایران در زمان قاجار شد؟
- ۷۹ آقامحمدخان چگونه به قتل رسید؟
- ۸۰ آقامحمدخان پس از به حکومت رسیدن برای اعاده حاکمیت ایران چه کرد؟ نتیجه چه شد؟
- ۸۱ هم‌زمان با به قدرت رسیدن قاجار، ایران در چه وضعیت سیاسی قرار داشت؟

۸۲ کدام پادشاه قاجار به اسارت کریم خان زند درآمد؟

۸۳ ایل قاجار، پس از کمک به شاه اسماعیل برای تشکیل حکومت به چه سمتی رسیدند؟

۸۴ چرا نادرشاه افشار میانه خوبی با ایل قاجار نداشت؟

درس دوم: دوران ناصرالدین شاه

۸۵ کشورهای اروپایی برای آمادگی انقلاب علمی و صنعتی به و نیاز داشتند.

۸۶ درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.

الف) دوران سلطنت ناصرالدین شاه، سی و پنج سال به طول انجامید.

ب) قتل امیرکبیر، به تحریک فاسدان و بدخواهانی که منافعشان به خطر افتاده بود، انجام شد.

ج) سیدجمال الدین اسدآبادی، اولین وزیر منتخب ناصرالدین شاه به شمار می‌رود.

د) میرزا تقی خان فراهانی برای حفظ تمامیت ارضی و مبارزه با دخالت بیگانگان تلاش زیادی کرد.

هـ) در زمان امیرکبیر سیاست داخلی و خارجی ایران تحت تأثیر آلمان و روس‌ها قرار داشت.

۸۷ سه مورد از اقدامات امیرکبیر در دوران صدارتش را نام ببرید.

۸۸ چه کسی فتوای تحریم توتون و تنباکو را صادر کرد و این فتوا چه نتیجه‌ای به دنبال داشت؟

۸۹ چگونه ناصرالدین شاه مجبور شد امتیاز خرید و فروش تنباکو را لغو کند؟

۹۰ امتیاز توتون و تنباکو با چه شرایطی به تالبوت واگذار شد؟ آن را با امتیازی که دولت عثمانی به یک شرکت خارجی واگذار کرده بود، مقایسه کنید.

۹۱ در داخل و خارج از ایران چه مخالفت‌هایی علیه امتیاز رویتزر ایجاد شد؟ چرا؟

۹۲ چرا کشورهای اروپایی در دیگر کشورها نفوذ می‌کردند؟

۹۳ امیرکبیر در دوره صدارت خود چه اصلاحات و اقداماتی انجام داد؟

۹۴ چرا ملکه انگلستان ادعا می‌کرد که در قلمرو کشورش، آفتاب هرگز غروب نمی‌کند؟

۹۵ درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.

الف) ملکه آلمان ادعا می‌کرد که در قلمرو کشورش، آفتاب هرگز غروب نمی‌کند.

ب) در نهضت تنباکو، مردم برای نخستین بار در برابر مقتدرترین قدرت عالم ایستادند.

ج) قیام پانزده خرداد، سرآغاز بیداری ایرانیان و طلیعه نهضت مشروطه بود.

۹۶ تاریخ‌نویسان کدام واقعه را سرآغاز بیداری ایرانیان و طلیعه نهضت مشروطه دانسته‌اند؟

۹۷ چه رویدادی نشان‌دهنده بلوغ فکری و سیاسی ایران در بیداری اسلامی است؟

۹۸ استعمال توتون و تنباکو، توسط چه کسی حرام اعلام شد؟

۹۹ در قرارداد انحصار خرید و فروش توتون و تنباکو در داخل ایران و خارج از ایران واگذار شد.

۱۰۰ سید جمال‌الدین اسدآبادی در نهضت تنباکو، چه نقشی داشت؟

۱۰۱ حکم چه کسی درباره توتون و تنباکو، نهضتی بزرگ در ایران، پدید آورد؟

۱۰۲ چه کسی نقش اساسی در گرفتن فتوای تحریم تنباکو از مرجعیت بزرگ شیعه داشت؟

۱۰۳ با واگذاری امتیاز توتون و تنباکو، مردم ایران چرا شروع به قیام و اعتراض کردند؟

۱۰۴ دولت عثمانی در مقابل واگذاری امتیاز توتون و تنباکو، چه چیزی دریافت می‌کرد؟

۱۰۵ در قبال واگذاری امتیاز تالبوت، ناصرالدین شاه چه امتیازی دریافت کرده بود؟

۱۰۶ قرارداد فروش توتون و تنباکو به چه نام‌های دیگری شهرت یافت؟ چرا؟

۱۰۷ به موجب امتیاز رژی، ایران چه امتیازی به انگلیس داد؟

- ۱۰۸) درستی یا نادرستی عبارات زیر را مشخص کنید.
- الف) ملکم‌خان، خود را از روشنفکران مخالف استبداد و مدافع قانون می‌شمرد.
- ب) امتیاز تأسیس قمارخانه به تالبوت واگذار شد.
- ج) ناصرالدین شاه در امتیاز لاتاری قید کرد که این امتیاز بدون اجازه نهایی او نباید به کسی منتقل شود.
- ۱۰۹) سرنوشت میرزا ملکم‌خان، بعد از واگذاری امتیاز لاتاری به کمپانی انگلیسی چه بود؟
- ۱۱۰) در امتیاز لاتاری، انگلیسی‌ها چگونه از دستیابی به نافع ناکام ماندند؟
- ۱۱۱) میرزا ملکم‌خان چگونه توانست امتیازی که به او داده شده بود را بفروشد؟
- ۱۱۲) میرزا ملکم‌خان امتیاز لاتاری را به چه کسی واگذار کرد؟ در ازای آن چه چیزی دریافت کرد؟
- ۱۱۳) شرط ناصرالدین شاه در امتیاز لاتاری چه بود؟
- ۱۱۴) میرزا ملکم‌خان چه امتیازی از ناصرالدین شاه گرفت؟
- ۱۱۵) امتیاز لاتاری در ابتدا به چه کسی داده شد؟
- ۱۱۶) رویتر برای جبران خسارت ناشی از لغو امتیاز، را به مدت شصت سال از شاه گرفت.
- ۱۱۷) رویتر با از دست دادن امتیاز رویتر، دست به چه عملی زد؟
- ۱۱۸) چرا ناصرالدین شاه مجبور به لغو امتیاز رویتر شد؟
- ۱۱۹) « چرا روس‌ها با امتیاز رویتر مخالف بودند؟
- ۱۲۰) چرا آیت‌الله حاج ملاعلی کنی با میرزا حسین خان سپهسالار، مخالف بود؟
- ۱۲۱)
- ۱۲۲) چرا واگذاری امتیاز رویتر، اعتراض و مخالفت علما را برانگیخت؟
- ۱۲۳) درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.
- الف) امتیاز رویتر در زمان ناصرالدین شاه به مدت بیست سال به رویتر واگذار شد.
- ب) امتیاز رویتر با تلاش میرزا ملکم‌خان به رویتر واگذار شد.
- ج) واگذاری امتیاز رویتر، اعتراض و مخالفت علما را برانگیخت.
- ۱۲۴) به موجب قرارداد رویتر بهره‌برداری از کلیه معادن و منابع به جز و به رویتر واگذار شد.
- ۱۲۵) در واگذاری امتیاز رویتر، چه کسانی با رویتر همکاری کردند؟
- ۱۲۶) امتیاز رویتر، چه منفعتی برای ناصرالدین شاه داشت؟
- ۱۲۷) در قرارداد رویتر، چه امتیازاتی به رویتر واگذار شد؟
- ۱۲۸) درست یا نادرست بودن عبارات زیر را مشخص کنید.
- الف) در زمان ناصرالدین شاه، دهه امتیاز اقتصادی واگذار شد که سهم عثمانی و آلمان پیش از سایر کشورها بود.
- ب) با واگذاری امتیازات، ثروت و دارایی ایران به تاراج رفت.
- ج) سیدجمال‌الدین اسدآبادی و امیرکبیر، عاملان اصلی واگذاری امتیاز رویتر به بیگانگان بودند.
- ۱۲۹) در ناکام گذاردن استعمارگران و عاملان آنان در رسیدن به اهداف شومشان، تأثیر بسیاری داشتند.
- ۱۳۰) عاملان اصلی واگذاری امتیاز رویتر و لاتاری، چه کسانی بودند؟
- ۱۳۱) چه کسانی در واگذاری امتیازات به بیگانگان، نقش چشم‌گیری داشتند؟
- ۱۳۲) نتیجه واگذاری امتیازات به بیگانگان چه بود؟
- ۱۳۳) هدف ناصرالدین شاه از واگذاری امتیازات به بیگانگان، چه بود؟
- ۱۳۴) چرا کشورهای اروپایی، روزبه‌روز نفوذ خود را در کشورهای دیگر می‌افزودند؟
- ۱۳۵) کشورهای اروپایی چگونه توانستند به رشد اقتصادی و آمادگی انقلاب صنعتی دست پیدا کنند؟

- ۱۳۶ طرح مدرسه دارالفنون توسط چه کسی ارائه شد؟
- ۱۳۷ امیرکبیر در زمان صدارت و پیش از آن برای و مبارزه با ، تلاش زیادی کرد.
- ۱۳۸ واگذاری امتیازات به بیگانگان در زمان سلطنت ناصرالدین شاه، در چه زمینه‌هایی بود؟
- الف) اقتصادی و اجتماعی ب) فرهنگی و مذهبی ج) اقتصادی و فرهنگی د) اقتصادی و سیاسی
- ۱۳۹ در زمان سلطنت ناصرالدین شاه، کدام امتیازهای اقتصادی و فرهنگی به بیگانگان واگذار شد؟ (نام ببرید)
- ۱۴۰ در زمان سلطنت ناصرالدین شاه، کدام وزیر ایران دوست به قتل رسید؟

درس سوم: زمینه‌های نهضت مشروطه

- ۱۴۱ چه عواملی زمینه‌های نهضت مشروطه را فراهم کرد؟
- ۱۴۲ از جمله برجسته‌ترین آثار انتقادی در خصوص وضعیت ایران در دوران پیش از مشروطه، است.
- ۱۴۳ سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ اثر کیست و موضوع این اثر چیست؟
- ۱۴۴ در آثار روشنفکران ایرانی دوره قاجار، به چه مسائلی توجه شده است؟
- ۱۴۵ ویژگی‌های بارز افکار روشنفکران ایرانی چه بود؟
- ۱۴۶ نوشته‌های چه کسانی در پیدایش مشروطه‌خواهی ایران موثر بوده‌اند؟
- ۱۴۷ کدام سفرنامه‌ها، زمینه پیدایش مشروطه‌خواهی را در ایران فراهم ساختند؟
- ۱۴۸ سفرنامه میرزا صالح شیرازی دارای چه ویژگی‌هایی می‌باشد؟
- ۱۴۹ اولین نشانه‌های اندیشه‌های نوین در دوره قاجار در کدام منابع مشاهده می‌شود؟
- ۱۵۰ مهم‌ترین آثار روشنفکران ایرانی که در ایجاد نهضت مشروطه نقش داشتند را نام ببرید؟
- ۱۵۱ مشهورترین روزنامه‌های فارسی زبان دوره قاجار که در خارج از کشور چاپ و وارد ایران می‌شدند را نام ببرید؟
- ۱۵۲ معروف‌ترین روزنامه‌های غیردولتی چاپ ایران در دوره قاجار را نام ببرید؟
- ۱۵۳ اولین روزنامه‌ای که در ایران منتشر شد، چه نام داشت و توسط چه کسی انتشار یافت؟
- ۱۵۴ روزنامه‌های دولتی دوره قاجار را نام ببرید؟
- ۱۵۵ روزنامه‌های داخلی دوره قاجاریه به چند دسته تقسیم می‌شدند؟
- ۱۵۶ در دوره قاجاریه روزنامه‌های فارسی زبان به چند دسته تقسیم می‌شدند؟
- ۱۵۷ در دوره قاجار اندیشه‌های سیاسی جدید چگونه به جامعه منتقل می‌شد؟
- ۱۵۸ در دوره قاجار اندیشه‌های سیاسی جدید از چه طریقی به ایران راه یافت؟
- ۱۵۹ در عصر قاجار در کدام کشورهای جهان حکومت «مشروطه» یا «جمهوری» برقرار شد؟
- ۱۶۰ نهضت تحت رهبری روحانیون در دوره ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه بر چه پایه‌هایی استوار بود و چه اهدافی را دنبال می‌کرد؟
- ۱۶۱ جریان فکری و اعتراض آمیز عالمان دینی در دوره قاجاریه به رهبری چه کسانی به تدریج منجر به نهضتی عظیم شد؟
- ۱۶۲ پیامد نهضت تنباکو به رهبری عالمان دینی چه بود؟
- ۱۶۳ اولین ثمره فعالیت‌های عالمان دینی در دوره قاجاریه چه بود؟
- ۱۶۴ گسترش حرکت‌های فکری توسط عالمان دینی در دوره قاجاریه چه نتایج داشت؟
- ۱۶۵ نقش مکتب شیعه در مخالفت‌های مردم و علما با استبداد و استعمار در دوره قاجار را ذکر کنید؟
- ۱۶۶ توجه مردم مسلمان ایران به کدام آموزه‌های دین اسلام موجب می‌شد نسبت به این آموزه‌ها احساس تکلیف کنند؟
- ۱۶۷ فعالیت عالمان دینی چه نقشی در پیدایش مشروطه‌خواهی داشت؟
- ۱۶۸ اندیشه سیاسی اسلام و فعالیت عالمان دینی چه نقشی در پیدایش مشروطه‌خواهی داشت؟

- ۱۶۹ استبداد دستگاه حاکم را به عنوان یکی از عوامل زمینه ساز مشروطه توضیح دهید؟
- ۱۷۰ چه عواملی در دوره قاجاریه، احساسات ملی را جریحه دار کردند؟
- ۱۷۱ کدام شاهان قاجار به دریافت قرض از انگلیس و روس اقدام کردند و این قرض ها را صرف چه اموری می کردند؟
- ۱۷۲ چه عاملی انگیزه و میزان دریافت وام از بیگانگان را در پادشاهان قاجار افزایش داد؟
- ۱۷۳ بارزترین نتیجه سلطه بیگانگان بر ایران در دوره قاجاریه چه بود؟
- ۱۷۴ چه عواملی در دوره قاجاریه زمینه سلطه بیگانگان بر ایران را فراهم کرد؟
- ۱۷۵ کدام مناطق در دوره قاجار توسط انگلستان از ایران جدا شدند؟
- ۱۷۶ کدام مناطق در دوره قاجار توسط روسیه از ایران جدا شدند؟

درس چهارم: آغاز حرکت مردم علیه استبداد و پیروزی نهضت مشروطه

- ۱۷۷ سه مورد از وقایعی که زمینه ساز انقلاب مشروطه بود را نام ببرید.
- ۱۷۸ مهم ترین خواسته های مردم را در جریان مهاجرت کبری بنویسید.
- ۱۷۹ امتیاز بانک استقراضی را از دولت ایران اخذ کردند.
- ۱۸۰ چه اقداماتی پس از صدور فرمان مشروطه در ایران انجام شد؟
- ۱۸۱ مظفرالدین شاه در راستای خواسته های مشروطه خواهان چه اقداماتی انجام داد؟
- ۱۸۲ به هنگام مهاجرت کبری، چه خواسته هایی مطرح شد؟
- ۱۸۳ مهاجرت کبری با حضور چه کسانی حمایت می شد؟
- ۱۸۴ چرا سفارت انگلستان مردم را به تحصن در سفارت خانه تشویق کرد؟
- ۱۸۵ منظور از سنت بست نشینی چیست و سفارت انگلستان در نهضت مشروطه چگونه از این سنت به سود منافع خود استفاده کرد؟
- ۱۸۶ منظور از سنت بست نشینی چیست؟
- ۱۸۷ به موازات مهاجرت عدالت خواهان به قم، عده ای از مردم تهران در کجا به بست نشستند؟
- ۱۸۸ چرا مهاجرت مردم و علما به قم به مهاجرت کبری معروف شد؟
- ۱۸۹ علت مهاجرت کبری چه بود؟
- ۱۹۰ واکنش مظفرالدین شاه و عین الدوله در برابر خواسته های مهاجران در مهاجرت صغری چه بود؟
- ۱۹۱ مهاجران در مهاجرت صغری چه خواسته هایی داشتند؟
- ۱۹۲ در جریان مهاجرت صغری، مهاجران چرا و چه کسی را به عنوان واسطه بین مهاجران و شاه قرار دادند؟
- ۱۹۳ اولین مرحله اتحاد نیروهای ضد استبداد کدام حادثه بود؟
- ۱۹۴ کدام مهاجرت به مهاجرت صغری مشهور است؟
- ۱۹۵ به پیشنهاد چه کسی روحانیون و مردم، با حالت اعتراض تهران را ترک و در حرم حضرت عبدالعظیم تحصن کردند؟
- ۱۹۶ علت فلک شدن بازرگانان چه بود و چه پیامدی داشت؟
- ۱۹۷ کدام یک از روحانیون در ماجرای بانک استقراضی روس، همراه مردم تهران شورش کردند؟
- ۱۹۸ ماجرای بانک استقراضی روس را توضیح دهید؟
- ۱۹۹ در ماه رمضان سال ۱۳۲۳ ق، به ویژه ایام عزاداری امیرالمومنین (ع)، محور اصلی سخنرانی واعظان تهران چه بود؟
- ۲۰۰ پیش از انقلاب مشروطه کدام ایالات و چرا علیه حکومت قاجار دست به اعتراض زدند؟
- ۲۰۱ در ادامه ماجرای نوز بلژیکی و هم زمان با سفر سوم مظفرالدین شاه به اروپا چه رویدادی به وقوع پیوست؟
- ۲۰۲ همکاری آیت الله سید عبدالله بهبهانی با آیت الله سید محمد طباطبایی در ماجرای نوز بلژیکی چه پیامدی داشت؟

- ۲۰۳ چرا پس از اجرای نوز بلژیکی، طرفداران نهضت تلاش کردند حرکتی را که سیدعبدالله بهبهانی آغاز کرده بود را بدون نتیجه رها نکنند؟
- ۲۰۴ اولین جرعه نهضت مشروطه چه بود؟
- ۲۰۵ رهبری حرکت مردم در جریان اجرای نوز بلژیکی بر عهده که بود؟
- ۲۰۶ چرا اقدام نوز بلژیکی موجب اعتراض مردم شد؟
- ۲۰۷ علل جنبش عمومی مردم تهران علیه نوز بلژیکی را توضیح دهید.
- ۲۰۸ واقعه اجرای نوز بلژیکی ناشی از چه بود؟
- ۲۰۹ پیش از جریان مهاجرت صغری چه حوادثی موجب خشم و اعتراض مردم شد؟
- ۲۱۰ چه عواملی در زمان مظفالدین شاه بر نارضایتی‌ها می‌افزود و کشور را در آستانه یک شورش سراسری قرار داد؟
- ۲۱۱ پیامد سفرهای مظفالدین شاه به اروپا چه بود؟
- ۲۱۲ مظفالدین شاه چه کسی را به عنوان صدراعظم خود انتخاب کرد؟
- ۲۱۳ ویژگی‌های مظفالدین شاه را ذکر کنید؟
- ۲۱۴ ناصرالدین شاه چگونه پادشاهی بود؟
- ۲۱۵ انقلاب مشروطه در دوره کدام شاه قاجار به وقوع پیوست؟
- ۲۱۶ آخرین نمونه نارضایتی عمومی مردم علیه حکومت قاجار چه بود؟
- ۲۱۷ ترور ناصرالدین شاه نشانه چه بود؟
- ۲۱۸ از چه زمانی مردم، رفته رفته اعتراض خود را نسبت به حکومت قاجار آشکار کردند؟
- ۲۱۹ در مهاجرت کبری، مهاجران به کدام شهر رفتند؟

درس پنجم: مشروطه در دوزۀ محمدعلی شاه

- ۲۲۰ اصل دوم متمم قانون اساسی درباره چه موضوعی بود؟
- ۲۲۱ چه عاملی موجب پابرجا نگه داشتن هدف مردم تبریز علیه استبداد محمدعلی شاه بوده؟
- ۲۲۲ اصطلاح استبداد صغیر را تعریف کنید:
- ۲۲۳ شیخ فضل‌الله نوری به دلیل اعمال نفوذ غرب‌گرایان در نهضت مشروطه و انحراف آن از مسیر اسلامی و ملی اولیه از صف طرفداران مشروطه جدا شد و معتقد بود باید ایجاد شد.
- ۲۲۴ مهم‌ترین خواسته‌های بست‌نشینان در قم و تهران چه بود؟
- ۲۲۵ دولت روسیه به چه دلایلی با انقلاب مشروطه ایران مخالفت می‌کرد؟
- ۲۲۶ دو مورد از بی‌اعتنایی‌های محمدعلی‌شاه نسبت به نظام مشروطه و نمایندگان مجلس شورای ملی را ذکر کنید.
- ۲۲۷ سیاست روس و انگلیس در زمان استبداد صغیر در ایران چه بود؟
- ۲۲۸ چگونه حکومت استبدادی محمدعلی شاه به پایان رسید؟
- ۲۲۹ با مقاومت مردم تبریز و ایستادگی رهبران دینی و ملی، مردم کدام شهرها و مناطق وارد صحنه مبارزه شدند و حکومت استبدادی را سخت در تنگنا گذاشتند؟
- ۲۳۰ کدام‌یک از مراجع تقلید مقیم نجف از مشروطه‌خواهان در برابر حکومت استبدادی محمدعلی شاه حمایت کردند؟
- ۲۳۱ مقاومت اصلی مردم علیه استبداد محمدعلی شاه پس از به توپ بستن مجلس از کجا و به رهبری چه کسانی آغاز شد؟
- ۲۳۲ واکنش غرب‌گرایان پس از به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه چه بود؟
- ۲۳۳ پس از به توپ بستن مجلس به دستور محمدعلی شاه، کدام دوره سیاسی در ایران آغاز شد و نخستین بار مردم چه شهری دست به اعتراض و مقاومت زدند؟

- ۲۳۴ چرا دوران پس از تعطیلی مجلس توسط محمدعلی شاه را استبداد صغیر نامیدند؟
- ۲۳۵ به چه دوره‌ای در انقلاب مشروطه ایران استبداد صغیر می‌گویند؟
- ۲۳۶ بعد از به توپ بسته شدن مجلس، چه دوره‌ای در تاریخ مشروطه ایران آغاز می‌شود؟
- ۲۳۷ کدام یک از نمایندگان بعد از به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه اعدام شدند؟
- ۲۳۸ پس از به توپ بسته شدن مجلس توسط محمدعلی شاه، چه رفتاری علیه مشروطه‌خواهان صورت گرفت؟
- ۲۳۹ چگونگی به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه را توضیح دهید؟
- ۲۴۰ محمدعلی شاه قاجار چه واقعه‌ای را برای به توپ بستن مجلس و سرکوب مشروطه‌خواهان بهانه قرار داد؟
- ۲۴۱ چرا میرزا علی‌اصغر خان امین‌السلطان ترور شد؟
- ۲۴۲ چرا محمدعلی شاه میرزا علی‌اصغر خان امین‌السلطان را به ریاست دولت (نخست وزیری) انتخاب کرد؟
- ۲۴۳ چرا اقدام‌های انقلابی نمایندگان اولین دوره مجلس شورای ملی برای دولت‌های استعمارگر، زنگ خطر بود و چه واکنشی نشان دادند؟
- ۲۴۴ نمایندگان اولین دوره مجلس شورای ملی در قبال سیاست‌های استعماری روس و انگلیس چه تصمیماتی گرفتند؟
- ۲۴۵ منظور روسیه و انگلیس از تقسیم ایران بر اساس قرارداد ۱۹۰۷ چه بود؟
- ۲۴۶ روسیه و انگلستان بر اساس قرارداد ۱۹۰۷ چرا و چگونه ایران را میان خود تقسیم کردند؟
- ۲۴۷ با وجود رقابت‌های شدیدی که میان روس و انگلیس در ایران وجود داشت، چه موضوعی آنها را وادار به رفع اختلاف‌ها و توافق در مورد ایران کرد؟
- ۲۴۸ کمک‌های بی‌دریغ انگلیس به بست‌نشینان در سفارت این کشور در تهران و تحت حمایت قرار دادن آنان با چه هدفی صورت گرفت؟
- ۲۴۹ علل حمایت انگلیس از مشروطه ایران چه بود؟
- ۲۵۰ روسیه به چه دلایلی با نهضت مشروطه در ایران مخالف بود؟
- ۲۵۱ واکنش مردم و مراجع تقلید نسبت به خودداری محمدعلی شاه از امضای متمم قانون اساسی چه بود؟
- ۲۵۲ چرا شیخ فضل‌الله نوری از صف مشروطه‌خواهان جدا شد و چه اعتقادی داشت؟
- ۲۵۳ در فاصله‌ای که متمم قانون اساسی تدوین می‌شد چه عواملی اوضاع کشور را آشفته ساخته بود؟
- ۲۵۴ اصل دوم متمم قانون اساسی که به همت شیخ فضل‌الله نوری به تصویب رسید، چه بود؟
- ۲۵۵ پیشنهاد شیخ فضل‌الله نوری چه ماده‌ای بر متمم قانون اساسی افزوده شد؟
- ۲۵۶ با تلاش‌های پیگیر و مجاهدت چه کسی اصل دوم متمم قانون اساسی تصویب شد؟
- ۲۵۷ علت تدوین متمم قانون اساسی مشروطه چه بود؟
- ۲۵۸ اولین بی‌اعتنایی‌های محمدعلی شاه به مشروطه چه بود؟
- ۲۵۹ محمدعلی شاه قاجار طی چه مراسمی بی‌اعتنایی خود را به مشروطه‌خواهان نشان داد؟
- ۲۶۰ برخورد محمدعلی شاه با مشروطیت پس از رسیدن به سلطنت چگونه بود؟

درس ششم: دوره مشروطه دوم (1288 - 1293)

- ۲۶۱ سه نمونه از دخالت‌های روس و انگلیس در امور داخلی ایران را در دوره دوم مشروطه بنویسید.
- ۲۶۲ پیامدهای قرارداد ۱۹۱۵ م چه بود؟
- ۲۶۳ چرا نیروهای بیگانه در جنگ جهانی اول علی‌رغم اعلام سیاست بی‌طرف ایران، کشور ما را اشغال کردند؟
- ۲۶۴ اهمیت نهضت مشروطه در چیست؟
- ۲۶۵ در اکتبر ۱۹۱۷ م در روسیه چه اتفاقی افتاد و این رویداد چه اثری بر ایران داشت؟
- ۲۶۶ پلیس جنوب قیام کدام گروه را سرکوب کرد؟
- الف) قیام جنگل (ب) قیام شیخ محمد خیابانی (ج) قیام مردم آذربایجان (د) قیام عشایر تنگستانی

- ۲۶۷) پلیس جنوب به فرماندهی چه کسی بود و چگونه از این پلیس در سرکوب مردم استفاده شد؟
- ۲۶۸) قرارداد ۱۹۱۵ بین چه کشورهایی بسته شد. علت عقد قرارداد چه بود و چه نتایجی داشت؟
- ۲۶۹) علت انعقاد قرارداد ۱۹۱۵ میلادی و مفاد آن را بنویسید؟
- ۲۷۰) سیاست ایران در قبال جنگ جهانی اول چگونه اعلام شد و چرا نتیجه‌ای نداشت؟
- ۲۷۱) احمدشاه چه زمانی تاجگذاری کرد و مجلس شورای ملی کدام دوره آغاز به کار کرد؟
- ۲۷۲) روس‌ها چگونه توانستند نیروهایشان را از آذربایجان تا خراسان مستقر کنند؟
- ۲۷۳) دولت روسیه در خطاری که در سال ۱۲۹۰ ش به ایران داد، چه درخواست‌هایی مطرح کرد؟
- ۲۷۴) شوستر که بود و چرا مورد غضب روس و انگلیس قرار گرفت؟
- ۲۷۵) پس از پیروزی مشروطیت و به دنبال مشکلات اقتصادی مجلس دوم از چه کسی برای کمک به اصلاحات اقتصادی ایران دعوت کرد و اقدامات وی مورد اعتراض کدام دولت قرار گرفت؟
- الف) مورگان شوستر - روسیه ب) آبرون ساید - انگلیس ج) مورگان شوستر - انگلیس د) آبرون ساید - روسیه
- ۲۷۶) مجلس نوپای دوره دوم مشروطه برای اصلاح و استخدام کارشناسان چه تصمیمی گرفت؟
- ۲۷۷) کدام حزب بر جدایی دین از سیاست تأکید می‌ورزید؟
- الف) اعتدالیون ب) مشروطه‌خواهان ج) دموکرات‌ها د) سلطنت‌طلبان
- ۲۷۸) حزب اعتدالیون و دموکرات نسبت به دین چه برداشت‌های متفاوتی داشتند؟
- ۲۷۹) رهبر دموکرات‌ها چه کسی بود و مشی و مرام آنان چه بود؟
- ۲۸۰) عقیده و مرام اعتدالیون را همراه با دو تن از اعضای معروفشان بنویسید؟
- ۲۸۱) دو حزب معروف زمان دومین دوره مجلس شورای ملی چه نام داشت؟
- ۲۸۲) اختلاف میان مشروطه‌خواهان چه زمانی شدت گرفت؟
- ۲۸۳) مامور دستگیری شیخ فضل‌اله نوری که بود و عاقبت شیخ چه شد؟
- ۲۸۴) بر اثر مقاومت کدام فرد قرار شد پنج تن از علما بر مصوبات مجلس نظارت داشته باشند؟
- الف) آیت‌اله بهبهانی ب) سید جمال واعظ ج) آیت‌اله طباطبایی د) آیت‌اله شیخ فضل‌اله نوری
- ۲۸۵) عده‌آی از مورخان اعدام چه کسی را انتقام استعمار از روحانیت ایران برای جبران شکست در نهضت تنباکو و پیشگیری از تکرار مقاومت‌های مشابه به آن می‌دانند؟
- الف) میرزای شیرازی ب) شیخ فضل‌اله نوری ج) سید محمد طباطبایی د) سید عبدالله بهبهانی
- ۲۸۶) شیخ فضل‌اله نوری که بود و درباره مشروطه و قانون اساسی چه اعتقادی داشت؟
- ۲۸۷) چه کسی خواستار مشروطه مشروعه بود؟
- الف) آیت‌اله شیخ فضل‌اله نوری ب) آیت‌اله بهبهانی ج) آیت‌اله طباطبایی د) آخوند خراسانی
- ۲۸۸) کدام شخصیت برجسته در تدوین متمم قانون اساسی نقش فعالی داشت؟
- الف) آیت‌اله بهبهانی ب) آیت‌اله شیخ فضل‌اله نوری ج) آیت‌اله طباطبایی د) آخوند خراسانی
- ۲۸۹) پس از فتح تهران با محمدعلی‌شاه چه برخوردی شد؟
- ۲۹۰) مهم‌ترین اقدامات فاتحان تهران چه بود؟
- ۲۹۱) در زمان انتصاب احمدشاه به سلطنت، به دلیل نرسیدن وی به سن قانونی چه کسی به نیابت سلطنت رسید
- الف) ناصرالملک ب) عضدالملک ج) امین‌السلطان د) قوام‌السلطنه
- ۲۹۲) احمدشاه چگونه به سلطنت رسید؟
- ۲۹۳) دوره دوم مشروطه با فتح کدام شهر آغاز شد؟
- الف) تبریز ب) تهران ج) قزوین د) رشت
- ۲۹۴) دوره دوم مشروطه از چه موقعی و دارای چه ویژگی‌هایی بود؟

درس هفتم: کودتای ۱۲۹۹

- ۲۹۵ به نظر شما، چرا روس‌ها در اکتبر ۱۹۱۷ م نیروهای خود را از شمال ایران بیرون بردند؟
- ۲۹۶ دولت سید ضیاءالدین طباطبایی با چه مشکلاتی مواجه بود؟
- ۲۹۷ ماهیت قرارداد ۱۹۱۹ ایران و انگلیس چه بود؟
- ۲۹۸ پس از پایان جنگ جهانی اول در ترکیب نیروهای نظامی انگلیس و روس در ایران چه تغییراتی ایجاد شد؟
- ۲۹۹ دولت انگلستان پس از جنگ جهانی اول چه سیاست‌هایی را در منطقه خاورمیانه دنبال می‌کرد؟
- ۳۰۰ رضاخان جایگزین مناسبی برای مردان و بود زیرا از زیر هیچ کاری شانه خالی نمی‌کرد.
- ۳۰۱ رضاخان در میان هم‌عصرانش استعداد خارق‌العاده‌ای داشت؟ توضیح دهید.
- ۳۰۲ برجستگی شخصیت رضاخان در مقایسه با هم‌عصرانش چه بود؟
- ۳۰۳ در اثر جنگ قدرت میان سید ضیاءالدین طباطبایی و رضاخان، سید ضیاء مجبور به چه کاری شد؟
- ۳۰۴ چرا سید ضیاءالدین طباطبایی، وزارت جنگ را به رضاخان واگذار کرد؟
- ۳۰۵ در ابتدای حکومت، رضاخان چه خودسری‌هایی را آغاز کرد؟
- ۳۰۶ چرا سید ضیاءالدین طباطبایی اقداماتی هم‌چون لغو قرارداد ۱۹۱۹ را انجام داد؟
- ۳۰۷ سید ضیاءالدین طباطبایی برای سرپوش گذاشتن بر نقش انگلستان در کودتا، چه کرد؟
- ۳۰۸ سید ضیاءالدین طباطبایی برای انحراف افکار عمومی دست به چه اقدامی زد؟
- ۳۰۹ پس از کودتای ۱۲۹۹ کدام شخصیت سیاسی روانه زندان شد؟ چرا؟
- ۳۱۰ قرارداد ۱۹۱۹ به همت چه کسی عملاً متروک مانده بود؟
- ۳۱۱ سید ضیاءالدین طباطبایی پس از کودتای ۱۲۹۹ به چه اقداماتی دست زد؟
- ۳۱۲ روند اجرای کودتای ۱۲۹۹ را به‌طور کامل توضیح دهید.
- ۳۱۳ چرا فتح تهران توسط رضاخان بدون مقاومت جدی صورت گرفت؟
- ۳۱۴ رضاخان در ملاقات بهمن ۱۲۹۹ پذیرش پس از فتح تهران به چه کسی مقام نخست‌وزیری را بدهند؟
- ۳۱۵ در بهمن ماه ۱۲۹۹ با حضور ، میان عاملین کودتای ۱۲۹۹، ملاقاتی در صورت گرفت.
- ۳۱۶ انگلستان با انتخاب سید ضیاءالدین طباطبایی و رضاخان میر پنج به‌عنوان مهره‌هایش در ایران، چه نقشه‌ای در نظر داشت؟
- ۳۱۷ انگلستان بعد از جنگ جهانی اول برای پیشبرد اهدافش در ایران چه کسانی را انتخاب کرد؟
- ۳۱۸ دولت انگلستان بعد از جنگ جهانی اول، برای اهداف استعماری خود نیازمند چه افرادی بود؟ چه کسانی را انتخاب کرد؟
- ۳۱۹ چه عواملی انگلستان را در دوران بعد از جنگ جهانی اول به سوی مداخله غیرمستقیم در ایران سوق داد؟
- ۳۲۰ در اثر کدام واقعه، انگلستان تصمیم گرفت در امور داخلی ایران روش مداخله غیر مستقیم را در پیش بگیرد؟
- ۳۲۱ کدام واقعه آغازی برای طرح کودتای ۱۲۹۹ به شمار می‌رود؟
- ۳۲۲ شکست انگلستان در اجرای قرارداد ۱۹۱۹، آغازی برای کدام طرح انگلستان بود؟
- ۳۲۳ چرا به موجب قرارداد ۱۹۱۹ ایران تحت‌الحمایه انگلیس قرار می‌گرفت؟
- ۳۲۴ انعقاد قرارداد ۱۹۱۹ چه عواقبی برای ایران داشت و چه امتیازی به انگلیس داده شد؟
- ۳۲۵ کدام قرارداد موجب تحت‌الحمایگی ایران از سوی انگلیس شد؟ این قرارداد بین چه کسانی منعقد شد؟
- ۳۲۶ با نخست‌وزیر شدن درچه‌ای تازه برای اجرای سیاست‌های انگلستان در ایران، گشوده شد.
- ۳۲۷ در چه شرایطی دولت انگلستان «آیرون ساید» را به فرماندهی نیروهای خود در ایران برگزید؟

- ۳۲۸ یکی از بهانه‌های انگلیس پس از جنگ جهانی اول برای بیرون نبردن قوای نظامی خود از ایران چه بود؟
- ۳۲۹ انگلستان پس از انقلاب سوسیالیستی روسیه درصدد اداره و اختیار و ایران برآمد.
- ۳۳۰ سه مورد از عواملی که ضرورت وجود حکومت مرکزی مقتدر وابسته در ایران را برای انگلستان دو چندان می‌کرد، نام ببرید.
- ۳۳۱ جنبش ضد استعماری جنگل در واکنش به چه چیزی شکل گرفت؟
- ۳۳۲ پس از جنگ جهانی اول در واکنش به نفوذ بیگانه کدام جنبش و به رهبری چه کسی شکل گرفت؟
- ۳۳۳ چرا دولت انگلستان، پس از انقلاب سوسیالیستی روسیه خواهان ایجاد حکومت مرکزی مقتدر در ایران شد؟
- ۳۳۴ سیاست دولت انگلستان تا قبل از خروج نیروهای روس از ایران چه بود؟
- ۳۳۵ چرا روسیه در اکتبر ۱۹۱۷ نیروهای خود را از ایران خارج کرد؟
- ۳۳۶ در انقلاب سوسیالیستی روسیه چه اتفاقی افتاد؟

پاسخنامه تشریحی

- ۱ از شیراز به استرآباد رفت و با متحد کردن افراد ایل قاجار آماده رویارویی با زندیان شد، او نخست نواحی شمال و مرکزی ایران را تصرف کرد و تهران را پایتخت خود قرار داد و سپس با غلبه بر لطفعلی خان زند و سرکوب طغیان حاکم گرجستان در سال ۱۲۱۰ ق / ۱۱۷۴ ش در تهران تاج گذاری کرد.
- ۲ الف) ۳ فین کن اشتاین
ب) ۱ ترکمانچای
ج) ۲ مفضل
د) ۵ ارزنه الروم
- ۳ نتیجه خود باختگی در حاکمان
- ۴ در معاهده ترکمانچای نیز متعهد گردید که مبلغ ۵ میلیون تومان غرامت به دولت روسیه بپردازد و به اتباع آن کشور نیز حق مصونیت قضایی (کاپیتولاسیون) بدهد.
- ۵ ناصرالدین شاه در برابر دریافت مبلغی ناچیز و یک چهارم سود سالانه، انحصار خرید و فروش توتون و تنباکو در داخل و خارج از ایران را به یک انگلیسی به نام تالبوت واگذار کرد.
- ۶ ۱- مشخص نمودن خطوط مرزی در عهدنامه گلستان ۲- فریاد کمک خواهی مردم مسلمان شهرها و روستاهایی که به واسطه معاهده گلستان تحت سلطه و ستم روس ها قرار گرفته بودند.
- ۷ رویتر
۸ عثمانی
۹ ۵۰ سال
۱۰ ناصرالدین شاه
۱۱ روسی
۱۲
- الف) هندوستان
ب) استبداد
- ۱۳ ایران از ادعاهای خود درباره سلیمانیه و ... دست برداشت. در مقابل دولت عثمانی، حاکمیت ایران بر خرمشهر و ساحل چپ اروندرود را به رسمیت شناخت. دولت عثمانی متعهد شد که از آزار و اذیت زائران ایرانی عتبات عالیات جلوگیری کند.
- ۱۴ اگر اتباع روس در ایران خلاقی می کردند و مرتکب جرمی می شدند دادگاه های ایران حق قضاوت و رسیدگی به آن را نداشتند و مراجع قضایی دولت روسیه می بایست به آن رسیدگی می کرد.
- ۱۵ تمامی قفقاز و قسمتی از دشت مغان به روس ها داده شد. پرداخت ۵ میلیون تومان غرامت به روسیه توسط ایران. حق قضاوت کنسولی به روس ها داده شد. روس ها صاحب حق انحصاری کشتی رانی در خزر شدند.
- ۱۶ فتوای علما، جهاد علما علیه روس ها، دست درازی روس ها به خاک ایران، مشخص نبودن خطوط مرزی بین ایران و روسیه در عهدنامه، بدرفتاری روس ها با ساکنان ولایت های تصرف شده، نارضایتی مردم و دادخواهی آنها.
- ۱۷
- ۱- ایران حاکمیت روسیه را بر مناطق اشغال شده از جمله داغستان، گرجستان، باکو و ... را به رسمیت شناخت.
۲- حق کشتی رانی ایران در دریای خزر سلب شد.
۳- روسیه متعهد شد نیابت سلطنت عباس میرزا را به رسمیت بشناسد و او را به سلطنت برساند.
- ۱۸ به موجب این حق، هرگاه اتباع روسی مقیم ایران مرتکب جرمی می شدند، دادگاه های ایران حق رسیدگی نداشته، بلکه مراجع قضایی دولت روسیه می بایست به آن جرم رسیدگی می کردند.
- ۱۹ در سال ۱۱۹۲ ش به امضای فتحعلی شاه رسید.
- ۲۰ آقا محمدخان قاجار

۲۱) سرگرم کردن ایرانیان و تأمین منافع دولت‌های استعمارگر

۲۲) با شکست اقتصادی، سیاسی و نظامی ایران

۲۳) عهدنامه‌ی ارزنة‌الروم

۲۴) محمدشاه

۲۵) علمای بزرگ در سخت‌ترین شرایط اعلام بسیج عمومی کردند و این نیرو بزرگ‌ترین محرک ملی در برابر بیگانگان است.

۲۶) ۱- بی‌اعتمادی کامل به اروپائیان و این‌که آن‌ها به هیچ‌وجه به قول خود پایبند نیستند و فقط به منافع خود می‌اندیشند.

۲- در مبارزه با یک قدرت خارجی نباید به قدرت دیگری اتکا کرد.

۳- با شکست اقتصادی، سیاسی و نظامی ایران که نتیجه‌ی روحیه خودباختگی در حاکمان بود، بستر برای ورود مبلغین غربی و نفوذ فرهنگی در ایران ایجاد شد.

۴- مذاکراتی که طی این دو جنگ انجام شده برای سرگرم کردن ایرانیان و تأمین منافع دولت‌های استعمارگر بود.

۲۷) حاکمیت ایران بر خرمشهر و ساحل چپ اروندرود و کشتی‌رانی در این منطقه را به رسمیت شناخت. دولت عثمانی متعهد شد که از آزار و اذیت زائران ایرانی

عزت‌الایات جلوگیری کند و تسهیلات لازم را برای بازرگانان کشور ما فراهم کند.

۲۸) ایران از ادعاهای خود درباره‌ی بعضی مناطق، مانند سلیمانیه، دست برداشت.

۲۹) ناصرالدین‌شاه

۳۰) میرزاتقی‌خان فراهانی امیرنظام معروف به امیرکبیر

۳۱) عثمانی

۳۲) بین ایران و عثمانی

۳۳) انگلیس‌ها جزیره‌ی خارک را اشغال کردند و تهدید کردند که در صورت ادامه‌ی محاصره‌ی هرات، در خاک ایران پیشروی خواهند کرد. محمدشاه که توان

رویارویی با انگلیسی‌ها را در خود نمی‌دید و از جانب روس‌ها هم، حمایت عملی دریافت نکرده بود، دست از محاصره‌ی هرات برداشت.

۳۴) با اشغال جزیره‌ی خارک

۳۵) انگلستان به کمک عاملان خود در دربار ایران تلاش زیادی کرد که ایران را از حمله به هرات بازدارد. محمدشاه به تحریک‌ها و دخالت‌های آشکار مک‌نیل

اعتراض کرد که او در پی این اعتراض از ایران خارج شد و هشدار داد که در صورت خاتمه نیافتن محاصره‌ی هرات، جنگ بین انگلستان و ایران، آغاز خواهد شد.

۳۶) محمدشاه قاجار

۳۷) ابوالقاسم قائم‌مقام فراهانی

۳۸) از سویی با انگلستان رقابت داشتند و به خطر افتادن مستعمره‌های انگلستان در هند را به مصلحت خود می‌دانستند و از سوی دیگر، مشغول شدن ایران در

جنگ هرات را مایه‌ی فراموشی ایالت‌های از دست رفته‌ی شمالی، توسط دولت ایران می‌دانستند.

۳۹) فتحعلی‌شاه برای جبران ناکامی‌های متعدد خود متوجه شرق ایران و بازپس‌گیری هرات شد. فتحعلی‌شاه، ولیعهد خود، عباس‌میرزا، را به سوی هرات روانه

کرد. ولی او قبل از انجام مأموریت فوت کرد و فتحعلی‌شاه نیز پس از زمان کوتاهی درگذشت.

۴۰) قدرت - بسیج مردمی

۴۱) مفصل

۴۲) الف) درست

ب) نادرست / انگلستان هم مانند فرانسه، در مقابل سازشی که با روسیه انجام داد، به تعهدات خود عمل نکرد.

۴۳) اگر دولت ثالثی به خاک ایران تعرض کند، انگلستان حتی‌المقدور از کمک و مساعدت به ایران خودداری نکند. انگلستان از کمک به سرکشان و شاهزادگانی

که علیه تاج و تخت پادشاه قاجار قیام کنند، خودداری کند.

۴۴) قبول حاکمیت نماینده‌ی انگلیس در اختلاف‌های مرزی خود با روسیه - خودداری از بستن قرارداد با روسیه یا هر دولت سومی که دشمن انگلیس باشد -

استخدام نکردن افسر و افراد نظامی برای آموزش سپاه ایران، از کشورهایی که با انگلستان روابط دوستانه ندارند.

۴۵) انگلستان تعهد کرد که هرگاه نیروی نظامی دولت‌های اروپایی به ایران حمله کنند، نیروی نظامی در اختیار ایران قرار دهد و یا در عوض آن، به دولت ایران

کمک کند.

۴۶) انگلستان ایران را سد محکمی در برابر تهاجم به مستعمره‌های خود در هندستان می‌دانست و علاقه‌مند بود که در دربار ایران نفوذ کند.

۴۷) الف) درست

ب) نادرست / بین ایران و فرانسه قرارداد «فین‌کن اشتاین» منعقد شد.

۴۸) همه‌ی استعمارگران به دنبال منابع، و نه دوستی دائمی با ایران بودند. پس از آنکه ناپلئون با تزار روس عهدنامه‌ی «تیلسیت» را بست، تعهد خود نسبت به ایران را

زیر پا گذاشت.

۴۹ براساس این معاهده، فرانسه متعهد شد که ایران را در جنگ با روسیه کمک کند. در مقابل، ایران برای حمله به متصرفات انگلستان در هند، با افغان‌ها و قبایل هرات و قندهار متحد شود و به انگلستان، اعلان جنگ دهد. همچنین، در صورتی که تصمیم ناپلئون بر لشکرکشی به هندوستان قرار گیرد، اجازه عبور لشکر او از ایران، به آن کشور داده شود.

۵۰ بنایارت از حمله مستقیم به انگلستان ناتوان بود، قصد داشت با تصرف مستعمره‌های انگلیس، این کشور را شکست بدهد. مهم‌ترین مستعمره انگلیس، هندوستان بود که دسترسی به آن، از راه ایران امکان‌پذیر بود. به این منظور، قرارداد «فین‌کن‌اشتاین» را با ایران بست.

۵۱ معاهده ترکمانچای

۵۲ ترکمانچای

۵۳ به موجب این حق، هرگاه اتباع روسی مقیم ایران، مرتکب جرمی می‌شدند، دادگاه‌های ایران حق رسیدگی نداشتند، بلکه مراجع قضایی دولت روسیه می‌بایست به آن جرم رسیدگی می‌کرد.

۵۴ علاوه بر سرزمین‌هایی که در عهدنامه گلستان به روس‌ها واگذار شده بود، ایروان، نخجوان و بخشی از دشت مغان نیز از ایران جدا شد و به روسیه تعلق گرفت. ایران متعهد به پرداخت پنج میلیون تومان غرامت به روسیه شد. برقراری حق کاپیتولاسیون بر ایران تحمیل گردید. به موجب این حق، هرگاه اتباع روس مقیم ایران مرتکب جرمی شدند، دادگاه‌های ایران حق رسیدگی به آن را نداشتند، بلکه مراجع قضایی روسی باید به آن جرم رسیدگی می‌کردند.

۵۵ علاوه بر سرزمین‌هایی که در عهدنامه گلستان به روس‌ها واگذار شده بود، ایروان، نخجوان و بخشی از دشت مغان نیز از ایران جدا شد و به روسیه تعلق گرفت.

۵۶ با فتوای علما، مردم مسلمان مشتاقانه وارد جنگ با روس‌ها شدند و عباس‌میرزا موفق شد مناطق بسیاری را از دست دشمن آزاد کند. اما بار دیگر خیانت انگلستان و بی‌کفایتی دربار ایران، سرنوشت جنگ را به نفع روسیه رقم زد.

۵۷ بدرفتاری روس‌ها با ساکنان ولایت‌هایی که به آنان واگذار شده بود، موجب نارضایتی این مردم شد و آنان شروع به دادخواهی کردند. از سوی دیگر، معاهده گلستان در مورد تعیین خط‌های مرزی بین ایران و روسیه مبهم بود و همین مسئله موجب دست‌درازی روس‌ها به خاک ایران، از جمله اراضی اطراف ایروان و آذربایجان شد. این عوامل سبب بروز جنگ‌های دوم ایران و روس شد.

۵۸ معاهده گلستان در مورد تعیین خط‌های مرزی بین ایران و روسیه، مبهم بود. همین مسئله موجب دست‌درازی روس‌ها به خاک ایران، از جمله اراضی ایروان و آذربایجان شد.

۵۹ بدرفتاری روس‌ها با ساکنان ولایت‌هایی که طبق معاهده گلستان به آن کشور واگذار شده بود، موجب دست‌درازی روس‌ها به خاک ایران، از جمله اراضی ایروان و آذربایجان شد.

۶۰ عباس‌میرزا

۶۱ الف) نادرست / عباس‌میرزا در جنگ‌ها از خود شجاعت و کاردانی بسیار زیادی نشان داد.

ب) درست

۶۲ ضعف و غفلت فتح‌علی‌شاه و دربارش و خیانت انگلستان به ایران، سرانجام این دوره از جنگ‌ها به نفع مردم روسیه و زیان مردم ایران خاتمه یافت.

۶۳ موجب شد که مردم ایران و حتی شهرهای نجف و کربلا، مشتاقانه در مناطق اشغالی به مقابله با روس‌ها بپردازند و جلوی پیشروی آن‌ها را بگیرند.

۶۴ عالمان دین برای مبارزه با نفوذ بیگانگان و مخالفت با سلطه استعماری از قواعد قرآنی و اسلامی مانند «قاعده نفی سبیل»، «جهاد» و «فتوا» بهره بردند.

۶۵ دولت‌های استعمارگر اروپایی

۶۶ نادیده گرفتن استقلال کشور

۶۷ گلستان

۶۸ الف) قاجارها زمانی به قدرت رسیدند که ایران درگیر رقابت‌های دولت‌های اروپایی بود.

ب) درست

ج) آقامحمدخان، در تلاش برای اعاده حاکمیت ایران توانست تفلیس را از روس‌ها بازپس بگیرد.

۶۹ در واقع به منزله نادیده گرفتن استقلال کشور و به رسمیت شناختن روسیه در امور داخلی بود.

۷۰ روسیه نیابت سلطنت عباس‌میرزا را در ایران به رسمیت شناخت و رساندن او به سلطنت را تعهد کرد.

۷۱ ایران حاکمیت روسیه را بر ولایت‌هایی که تا آن زمان اشغال کرده بود، به رسمیت شناخت. ایالات داغستان و گرجستان و شهرهای باکو، دربند، شیروان، قره‌باغ، شکی، گنجه، موقان و قسمت بالای تالش به روسیه واگذار شد. حق کشتی‌رانی در دریای خزر، از ایران سلب گردید.

۷۲ عهدنامه گلستان

۷۳ الف) نادرست / ایل قاجار از ترکمانان بود و در زمان مغول به ایران کوچ کرد.

ب) درست

ج) نادرست / محمدحسن‌خان، رهبر قاجار بود که جان خود را بر سر دستیابی به حکومت از دست داد.

د) نادرست / آقامحمدخان با غلبه بر لطفعلی‌خان زند توانست حکومت را در کشور به‌دست بگیرد.

(ه) درست

۷۴) محمدحسن خان

۷۵) شاه اسماعیل صفوی

۷۶) مغول

۷۷) فتحعلی شاه در چه شرایطی به سلطنت رسید که روسیه با حمله‌های پی‌درپی، ابتدا گرجستان و سپس ایالت‌های دیگر را مورد تاخت و تاز قرار داد و باعث بروز دوره جنگ‌های ایران و روس شد.

۷۸) قتل آقامحمدخان قاجار در قفقاز

۷۹) در لشکرکشی به قفقاز، توسط عده‌ای از همراهانش به قتل رسید.

۸۰) وی برای اعمال حاکمیت دوباره بر ایالت‌های شروان و گرجستان که در دوران زندیه زیر سلطه روس‌ها رفته بودند، دست به تلاش‌هایی زد. یکی از موفقیت‌های وی، بازپس‌گیری شهر تفلیس از دست روس‌ها بود. اما بعداً در لشکرکشی به قفقاز توسط عده‌ای از همراهانش به قتل رسید.

۸۱) قاجارها درست در زمانی به قدرت رسیدند که ایران درگیر رقابت‌های دولت‌های اروپایی شده بود. کاترین کبیر امپراتریس روسیه و جانشینان او می‌خواستند بر گرجستان که تحت حاکمیت مسیحیان بود و خان‌نشین‌های قفقاز که تحت کنترل مسلمانان بود، استیلای کامل خود را برقرار سازد. در حالی که این‌ها سرزمین‌هایی بودند که زمانی تحت حاکمیت صفویه قرار داشت و آقامحمدخان و قاجار مدعی آن بود.

۸۲) آقامحمدخان، به اسارت کریم‌خان زند درآمد و حکومت به خاندان زند منتقل شد.

۸۳) ایل قاجار در شمار ایل‌هایی بود که به یاری شاه اسماعیل پرداخت و بعدها در جرگه قزلباش‌ها درآمد.

۸۴) زیرا آنان مدافع حکومت قبلی یعنی حکومت صفوی بودند.

۸۵) کشورهای اروپایی برای آمادگی انقلاب علمی و صنعتی به بازارهای مصرف و مواد اولیه ارزان نیاز داشتند.

۸۶) الف) نادرست. دوران سلطنت ناصرالدین شاه، پنجاه سال به طول انجامید.

ب) درست.

ج) نادرست. میرزا تقی‌خان فراهانی، اولین وزیر منتخب ناصرالدین شاه به شمار می‌رود.

د) درست.

ه) نادرست. در زمان امیرکبیر سیاست داخلی و خارجی ایران تحت تأثیر روسیه و انگلیس قرار داشت.

۸۷) لغو لقب‌های طولانی و بی‌معنی، و اکتفا به کلمه جناب، حتی نسبت به مقام‌صدرات - منع رشوه‌خواری، برقراری حقوق ثابت برای مأموران دولت - فرستادن شاگردانی به اروپا، برای کسب مهارت‌ها و دانش‌های جدید - استخدام معلمان و استادان خارجی، به‌ویژه از کشورهای غیر از انگلیس و روس - ترجمه کتاب و نشر روزنامه - تأسیس مدرسه عالی در تهران و ارائه طرح مدرسه دارالفنون؛ که پس از برکناری او شروع به کار کرد - جلوگیری از دخالت نمایندگان خارجی در امور داخلی ایران - دفع فتنه سالار در خراسان و فرقه بایه - تقویت ارتش ملی کشور - تلاش در جهت استقلال اقتصادی و توسعه صنعتی (ذکر سه مورد کافیت).

۸۸) آیت الله میرزای شیرازی، ایجاد نهضتی بزرگ که حتی به دربار شاه نفوذ کرد.

۸۹) با صدور حکم و حرام اعلام شدن استعمال توتون و تنباکو توسط آیت‌الله میرزای شیرازی، ناصرالدین شاه ناچار به تسلیم شد و ابتدا امتیاز داخلی دخانیات و سپس امتیاز داخلی آن لغو شد.

۹۰) دریافت سالانه ۱۵ هزار لیره و یک‌چهارم سود، اما در دولت عثمانی هفتصد هزار لیره با محصول کمتر.

۹۱) ناراضی‌ترین روس‌ها به‌خاطر منافع زیادی که رقیب‌ها از این قرارداد می‌بردند. آیت‌الله حاج ملاعلی کنی در رأس مخالفان داخلی امتیاز بود که برای مبارزه با بیگانگان و عاملان آن خواستار لغو امتیاز شد.

۹۲) زیرا به دلیل انقلاب صنعتی به رشد رسیده بودند به همین جهت نیاز به مواد اولیه ارزان داشتند.

۹۳) حذف لقب‌های دراز و بی‌معنی و اکتفا به کلمه جناب حتی نسبت به مقام‌صدرات - قطع رشوه‌خواری و حقوق ثابت مأموران - تقویت ارتش ملی و تلاش در جهت استقلال اقتصادی و توسعه صنعتی - فرستادن افرادی به اروپا برای کسب مهارت و پیشرفت‌های علمی - استخدام معلمان و اساتید خارجی (به غیر از انگلیس و روسیه) - ترجمه کتاب و انتشار روزنامه و دفع فتنه سالار در خراسان و فرقه بایه.

۹۴) در آن زمان، اوج اقتدار انگلیس بود و گستردگی این امپراتوری به اندازه‌ای بود که ملکه انگلستان ادعا می‌کرد که در قلمرو کشورش، آفتاب هرگز غروب نمی‌کند.

۹۵) الف) نادرست. ملکه انگلستان ادعا می‌کرد که در قلمرو کشورش، آفتاب هرگز غروب نمی‌کند.

ب) درست.

ج) نادرست. قیام نهضت تنباکو، سرآغاز بیداری ایرانیان و طلیعه نهضت مشروطه بود.

۹۶) نهضت تحریم تنباکو

- ۹۷ نهضت تنباکو موجب انسجام بیشتر مرجعیت شیعه، علما و مردم متدین ایران شد و نشان داد که بیداری اسلامی در ایران به بلوغ فکری و سیاسی رسیده است.
- ۹۸ میرزای شیرازی
- ۹۹ تالبوت، رژی
- ۱۰۰ سید جمال الدین اسدآبادی به مخالفت با قرارداد رژی پرداخت و نامه‌ای به آیت‌الله میرزای شیرازی که در سامرا بود، نوشت.
- ۱۰۱ آیت‌الله میرزای شیرازی
- ۱۰۲ شیخ فضل‌الله نوری
- ۱۰۳ مردم ایران که می‌دیدند محصول توتون و تنباکوی خود را باید به بهای کمی به بیگانه بفروشند و برای مصارف داخلی، دوباره آن را به قیمت گزافی بخرند، شروع به قیام و اعتراض نسبت به این قرارداد کردند.
- ۱۰۴ دولت عثمانی با وجودی که از محصول توتون و تنباکوی کمتری برخوردار بود، این امتیاز را برابر دریافت سالانه هفتصد هزار لیبره، به یک کمپانی خارجی واگذار کرده بود.
- ۱۰۵ ناصرالدین‌شاه در مقابل آن، سالانه پانزده هزار لیبره و $\frac{1}{4}$ سود سالانه را از تالبوت دریافت می‌کرد.
- ۱۰۶ به این قرارداد، تالبوت نیز می‌گویند زیرا به یک انگلیسی به نام «تالبوت» داده شد. از آنجا که نام شرکت او «رژی» بود، این عهدنامه را «رژی» نیز می‌نامند.
- ۱۰۷ در امتیاز رژی، انحصار خرید و فروش تنباکودر داخل ایران به مدت پنجاه سال، به «تالبوت» داده شد.
- ۱۰۸ الف) درست.
- ب) نادرست. امتیاز تأسیس قمارخانه (لاتاری) به ملک‌خان واگذار شد.
- ج) درست.
- ۱۰۹ شاه و دربار وقتی متوجه سوء استفاده ملک‌خان از این امتیاز شدند، از همان تاریخ او را از تصدی به کلیه مقام‌های مهم دولتی محروم کردند و سهام‌داران شرکت سرمایه‌گذاری، ملک‌خان را به تقلب و کلاهبرداری متهم و از وی به مراجع قانونی شکایت کردند.
- ۱۱۰ پس از آشکار شدن این امتیاز، علمای دینی با اعلام حرام بودن لاتاری به‌عنوان یک قمار، انگلیسی‌ها را در دستیابی به منافع خود ناکام گذاشتند.
- ۱۱۱ در این امتیاز نام صاحب امتیاز ذکر نشده بود و میرزا ملک‌خان توانست آن را بفروشد.
- ۱۱۲ او در ازای چهل هزار لیبره، آن را به یک کمپانی انگلیسی واگذار کرد.
- ۱۱۳ او شرط کرده بود که میرزا ملک‌خان بدون اجازه نهایی شاه، آن را به کسی انتقال ندهد.
- ۱۱۴ امتیاز تأسیس قمارخانه (لاتاری)
- ۱۱۵ میرزا ملک‌خان (معروف به ناظم‌الدوله)
- ۱۱۶ امتیاز بانک شاهنشاهی
- ۱۱۷ رویتر که امتیاز بزرگی را از دست داده بود، به تلاش برای جبران این خسارت پرداخت و در نهایت موفق شد امتیاز بانک شاهنشاهی را به مدت شصت سال، از شاه بگیرد.
- ۱۱۸ واگذاری امتیاز رویتر، اعتراض و مخالفت علما را برانگیخت؛ چرا که در صورت اجرای این امتیاز، زمینه سلطه کامل انگلستان بر ایران همچون هند فراهم می‌آمد. روس‌ها نیز از منافع سرشاری که این قرارداد برای رقیب آن‌ها داشت، ناراضی بودند و خواستار لغو آن شدند. سرانجام، ناصرالدین‌شاه مجبور به لغو امتیاز شد.
- ۱۱۹ زیرا این قرارداد، منافع سرشاری را برای رقیب آن داشت، بنابراین ناراضی و با آن مخالف بودند.
- ۱۲۰ زیرا سپهسالار آشکارا تقلید از قوانین، اصول زندگی و مدنیت غربی را در پیش گرفته بود و ناصرالدین‌شاه را به اجرای سیاست‌های خود ترغیب می‌کرد.
- ۱۲۱ آیت‌الله حاج ملاعلی کنی، مجتهد بزرگ تهران، رهبری مخالفان با امتیاز رویتر را بر عهده داشت.
- ۱۲۲ زیرا در صورت اجرای آن امتیاز، زمینه سلطه کامل انگلستان بر ایران همچون هند، فراهم می‌آمد.
- ۱۲۳ الف) نادرست. امتیاز رویتر در زمان ناصرالدین‌شاه به رویتر واگذار شد که به موجب آن، حق احداث راه‌آهن و تراموا و... به مدت هفتاد سال و حق صدور همه نوع محصولات انگلیسی به ایران به مدت بیست و پنج سال به او تعلق گرفت.
- ب) درست.
- ج) درست.
- ۱۲۴ طلا و نقره - سنگ‌های قیمتی

۱۲۵ امتیاز رویترا با تلاش میرزا حسین‌خان سپهسالار، صدراعظم وقت، و همکاری میرزا ملکم‌خان به یک یهودی به نام جولوس دو رویترا واگذار شد.

۱۲۶ رویترا مبلغ دویست هزار لیره برای تأمین هزینه‌های سفر ناصرالدین‌شاه به اروپا به‌صورت وام به او پرداخت کرد.

۱۲۷ به موجب قرارداد رویترا، حق احداث راه‌آهن و تراموا، بهره‌برداری از کلیه معادن و صنایع ایران به‌جز طلا و نقره و سنگ‌های قیمتی، بهره‌برداری از جنگل‌ها و احداث قنات‌ها و کانال‌های آبیاری به مدت هفتاد سال و اداره گمرک‌ها و حق صدور همه نوع محصولات انگلیسی به ایران، به مدت بیست و پنج سال به رویترا واگذار شد. (ذکر سه مورد کافیست)

۱۲۸ الف) نادرست. در زمان ناصرالدین‌شاه، ده‌ها امتیاز اقتصادی واگذار شد که سهم روسیه و انگلیس پیش از سایر کشورها بود.
ب) درست.

ج) نادرست. میرزا حسین‌خان سپهسالار و میرزا ملکم‌خان، عاملان اصلی واگذاری امتیاز رویترا به بیگانگان بودند.

۱۲۹ علمای دین در ناکام گذاردن استعمارگران و عاملان آنان در رسیدن به اهداف شومشان، تأثیر بسیاری داشتند.

۱۳۰ میرزا حسین‌خان سپهسالار و میرزا ملکم‌خان، از عاملان اصلی واگذاری امتیاز رویترا و لاتاری به دولت استعماری انگلیس بودند.

۱۳۱ افرادی که زیر نفوذ این دولت‌های استعماری بودند، در دادن این امتیازها نقش چشم‌گیر داشتند. مانند میرزا حسن‌خان سپهسالار و میرزا ملکم‌خان.

۱۳۲ در نتیجه واگذاری این امتیازات، ثروت و دارایی ایران (معادن، جنگل‌ها، صنایع، گمرکات، بنادر، شیلات و...) که پشتوانه کشور و متعلق به نسل حاضر و آینده بود، به تاراج رفت.

۱۳۳ ناصرالدین‌شاه، با هزینه‌های سرسام‌آور و خوش‌گذرانی‌ها و مسافرت‌هایی به اروپا مواجه بود که با واگذاری امتیازات به دولت‌های استعماری، سعی در تأمین مخارج داشت.

۱۳۴ کشورهای اروپایی برای رشد اقتصادی و آمادگی برای انقلاب علمی و صنعتی، نیاز به بازارهای مصرف و مواد اولیه ارزان داشتند. بنابراین، روزبه‌روز به نفوذ خود در کشورهای دیگر می‌افزودند.

۱۳۵ کشورهای اروپایی با برده‌داری گسترده و ثروت حاصل از غارت ملت‌های آسیایی و آفریقایی، توانستند شرایط اقتصادی و اجتماعی برای انقلاب علمی و صنعتی را فراهم کرده و به جهشی در رشد اقتصادی دست پیدا کنند.

۱۳۶ ارائه طرح مدرسه دارالفنون، توسط امیرکبیر انجام شد که پس از برکناری او شروع به کار کرد.

۱۳۷ امیرکبیر در زمان صدارت و پیش از آن برای حفظ تمامیت ارضی و مبارزه با دخالت بیگانگان، تلاش زیادی کرد.

۱۳۸ گزینه «ج» - واگذاری امتیازات رویترا، لاتاری و خرید و فروش تنباکو، امتیازاتی در زمینه اقتصادی و فرهنگی بود.

۱۳۹ امتیاز رویترا، امتیاز لاتاری و امتیاز خرید و فروش تنباکو به بیگانگان داده شد.

۱۴۰ میرزا تقی‌خان امیرکبیر

۱۴۱

۱- از دست رفتن بخش‌هایی از سرزمین ایران

۲- غلبه استعمار بر مملکت

۳- استبداد دستگاه حاکم

۴- مخالفت‌های مردم و علما با استعمار و ورود اندیشه‌های جدید.

۱۴۲ سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ

۱۴۳ اثر حاج زین‌العابدین مراغه‌ای است که در این سفرنامه اوضاع نابسامان کشور به زبان ساده بیان گردیده و در مقابل از ویژگی‌های تمدن غرب ستایش شده.

۱۴۴ آنان نهضت مشروطه‌طلبی مردم ایران را که بر مبنای عدالت‌خواهی و نفی استبداد و استعمار بود، با عقاید برخاسته از اندیشه‌های وارداتی و غربی خود درآمیختند.

۱۴۵ پذیرش اندیشه‌های غربی و شیفتگی و خودباختگی بی‌چون و چرا در برابر فرهنگ بیگانه.

۱۴۶

میرزا ملکم‌خان - میرزایوسف‌خان مستشارالدوله - عبدالرحیم‌طالبوف - میرزا فتحعلی‌آخوندزاده .

۱۴۷

۱- سفرنامه میرزا صالح شیرازی

۲- سیاحت‌نامه ابراهیم‌بیگ اثر حاج زین‌العابدین مراغه‌ای

۱۴۸ میرزا صالح شیرازی در سفرنامه خود به روشنی از اندیشه‌های نوین غربی، به‌ویژه نظام حکومت مشروطه انگلیس، تعریف و تمجید کرده است.

۱۴۹ در سفرنامه‌های عهد قاجار مشاهده می‌شود.

۱۵۰ ۱- سفرنامه‌ها

۲- کتاب‌ها و آثار دیگر.

۱۵۱ عروۃ‌الوثقی اختر قانون جبل‌المتین حکمت ثریا

۱۵۲ تربیت ادب

۱۵۳ کاغذ اخبار بود که توسط میرزا صالح شیرازی انتشار یافت.

۱۵۴ کاغذ اخبار وقایع اتفاقیه شرف شرافت

۱۵۵ به دو دسته روزنامه‌های «دولتی» و «غیردولتی» تقسیم می‌شدند.

۱۵۶ داخلی و خارجی.

۱۵۷ از راه انتشار روزنامه‌ها، چاپ کتاب‌ها، نامه‌ها و سخنان آنان.

۱۵۸

۱- اعزام دانشجو به خارج

۲- سفرهای درباریان و سیاست‌مداران به خارج

۳- مهاجرت برخی از ایرانیان به کشورهای مختلف.

۱۵۹ از سال ۱۲۳۸ تا سال ۱۲۹۰ ش. کشورهای انگلیس، ایتالیا، دانمارک، اتریش، مجارستان، آلمان، فرانسه، ژاپن، روسیه، چین و مصر به حکومت مشروطه و یا جمهوری دست یافتند.

۱۶۰ اساس این نهضت بر مبارزه با استعمار خارجی و استبداد داخلی و تلاش برای برقراری عدالت در مملکت قرار داشت، تا با ایجاد عدالت‌خانه «دارالشورا» قدرت و اختیارات پادشاه و حکام را محدود و با اجرای قوانین اسلامی از لجام گسیختگی آنها جلوگیری کند.

۱۶۱ آیت‌الله سیدمحمد طباطبایی، آیت‌الله سیدعبدالله بهبهانی و آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری در داخل ایران و مراجعی هم چون آیت‌الله محمدکاظم خراسانی، آیت‌الله شیخ عبدالله مازندرانی و آیت‌الله حاج میرزااحسین فرزند میرزا خلیل تهرانی در نجف اشرف.

۱۶۲ علاوه بر لغو قرارداد توتون و تنباکو، قدرت و رهبری روحانیون شیعه را در صحنه سیاسی کشور آشکار کرد و آسیب‌پذیری استبداد داخلی و استعمار خارجی را در برابر اراده ملت نشان داد.

۱۶۳ پیروزی در نهضت تنباکو.

۱۶۴ گسترش حرکت فکری موجب افزایش آگاهی مردم در زمینه مسائل اعتقادی و دینی شد و باورهای مذهبی و فرهنگی جامعه را در مقابل آیین‌های ساختگی و دسیسه‌های بیگانگان تقویت کرد.

۱۶۵ مکتب شیعه قدرت مطلق سلاطین را نامشروع می‌دانست و مشروعیت نسبی قدر حکام، مشروط به پاسداری از باورهای دینی مردم و حفظ تمامیت ارضی کشور بود. مرجعیت شیعه در جریان نهضت تحریم تنباکو خط بطلانی بر مطلق بودن قدرت شاه کشید.

۱۶۶ آموزه‌هایی نظیر امر به معروف و نهی از منکر، عدالت‌خواهی و لزوم دفع ظلم که در آیات قرآن کریم و سیره معصومین به آن پرداخته شده است.

۱۶۷ درآستانه نهضت مشروطیت ایران، روحانیون و حوزه‌های علمیه شیعه به استحکام و انسجام سیاسی و مبارزاتی رسیده بودند. در نتیجه یک قرن مبارزه و بیدارگری، ارتباط منظمی میان علما و مردم به وجود آمد و زمینه پیدایش حرکتی فکری به رهبری عالمان دینی فراهم شد.

۱۶۸ توجه مردم مسلمان ایران به آموزه‌های دین اسلام نظیر امر به معروف و نهی از منکر، عدالت‌خواهی و لزوم دفع ظلم که در آیات قرآن کریم و سیره معصومین به آن پرداخته شده است، موجب می‌شد نسبت به این آموزه‌ها احساس تکلیف کنند. از سوی دیگر مکتب شیعه قدرت مطلق سلاطین را نامشروع می‌دانست و مشروعیت نسبی قدرت حکام، مشروط به پاسداری از باورهای دینی مردم و حفظ تمامیت ارضی کشور بود.

۱۶۹ حکومت قاجار بر بنیاد استبداد متکی بود و قدرت در دست شاه و اراده او متمرکز بود. مردم ایران هیچ‌گونه تضمینی برای حفظ جان و مال و ناموس خود در مقابل دستگاه استبدادی نداشتند. شاه و بستگانش هر کاری که مایل بودند، انجام می‌دادند و هر بلایی که می‌خواستند، بر سر مردم می‌آوردند. مالیات‌های بسیار سنگین، فشار کمرشکنی را بر مردم تحمیل می‌کرد و بر نارضایتی‌ها می‌افزود.

۱۷۰ دادن امتیازات، گرفتن وام و اعمال حق کاپیتولاسیون که از عهدنامه ترکمانچای برقرار شد و همچنین دخالت‌های دولت‌های بیگانه در امور داخلی ایران احساسات ملی را جریحه‌دار کرده بود.

۱۷۱ ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه قرض‌هایی از روس و انگلیس دریافت کردند و به جای این که این پول را هزینه کارهای اساسی کنند آن را، خرج سفرهای خود به اروپا کردند.

۱۷۲ علاقه شاهان قاجار به مسافرت به اروپا.

۱۷۳) بارزترین نتیجه این وضعیت، امتیازهای متعددی بود که به خارجی‌ان داده می‌شد. علاوه بر آن قرض‌هایی که شاهان قاجار از کشورهای بیگانه می‌گرفتند موجب سلطه بیشتر استعمارگران بر مملکت شد.

۱۷۴) ضعف حکومت قاجار و طمع‌ورزی و فساد مالی درباریان.

۱۷۵) ایالت‌های هرات و قندهار و بخش بزرگی از بلوچستان.

۱۷۶) کل قفقاز در شمال غربی و منطقه ماوراءالنهر در شمال شرقی (شامل کشورهای قزاقستان، تاجیکستان و ترکمنستان کنونی) به این ترتیب، در شرق و غرب دریای خزر، مناطق و ایالت‌های وسیع و زرخیزی از ایران جدا شد.

۱۷۷) ماجرای نوز بلژیکی - نارضایتی مردم ایالت‌ها - ماجرای بانک استقراضی

۱۷۸) برکناری عین‌الدوله از صدارت - فراهم کردن زمینه برای بازگشت مهاجران به تهران - ایجاد عدالتخانه - تشکیل دارالشورا (مجلس نمایندگان)

۱۷۹) روس‌ها

۱۸۰) در ۲۸ مرداد، اولین دوره مجلس شورای ملی با حضور نمایندگان تهران تشکیل گردید. عده‌ای از سیاست‌مداران مشروطه‌خواه، به تدوین قانون اساسی پرداختند آنان با عجله آن را نوشتند و به امضای مظفردالدین شاه رساندند.

۱۸۱) مظفردالدین شاه تسلیم خواسته‌های مردم شد. او عین‌الدوله را عزل کرد و فرمان تشکیل مجلس شورای ملی را در ۱۴ مرداد ۱۲۸۵ صادر کرد.

۱۸۲)

۱- برکناری عین‌الدوله از صدارت

۲- بازگشت مهاجران به تهران

۳- ایجاد عدالتخانه

۴- تشکیل دارالشورا. (مجلس نمایندگان)

۱۸۳) شیخ فضل‌الله نوری، آیت‌الله طباطبایی و بهبهانی.

۱۸۴) سفارت انگلستان در تهران که آرزویی جز اخراج طرفداران روسیه را از دربار نداشت، عده‌ای از عامل‌های شناخته شده خود را در بین آزادی‌خواهان وارد و مردم را به تحصن در سفارتخانه تشویق کرد.

۱۸۵) تحصن افراد تحت تعقیب یا مردمی که به‌خاطر خواسته‌ای در مسجد یا زیارتگاه‌ها نشسته‌اند را بست‌نشینی می‌گویند. انگلیس با تشویق مردم به تحصن در باغ سفارت انگلیس توانست به گروه آزادی‌خواهان نفوذ کند.

۱۸۶) سنت «بست‌نشینی» و تحصن که از دیرگاه در ایران معمول بود، بیشتر در مساجد و زیارتگاه‌ها و اماکنی صورت می‌گرفت که مورد احترام مردم قرار داشت و با باورهای دینی آنها سازگار بود.

۱۸۷) در باغ سفارت انگلیس گرد آمدند و به بست نشستند.

۱۸۸) این مهاجرت که گسترده‌تر از مهاجرت قبل بود، به «مهاجرت کبری» معروف شد.

۱۸۹) هنوز مدت زیادی از بازگشت مهاجران (صغری) نگذشته بود که معلوم شد عین‌الدوله به آنان وعده دروغین داده و در پی آن است که با ایجاد اختلاف در میان آنان و دست‌گیری، تبعید و زندانی کردن رهبران قیام، جلوی حرکت‌های انقلابی دیگر را بگیرد. آیت‌الله طباطبایی چند بار به مظفردالدین شاه نامه نوشت و خواسته‌های مردم و بی‌اعتنایی عین‌الدوله را به او یادآور شد. اما این نامه‌ها یا به دست شاه نرسید و یا به آنها توجه نکرد. در نتیجه این بی‌اعتنایی به خواسته مردم، بار دیگر شعله‌های قیام افروخته شد. این بار بین مردم و سربازان درگیری پیش آمد و در نتیجه، چند نفر مجروح شدند و طلبه‌ای به شهادت رسید. این حادثه، خشم مردم را برانگیخت. عین‌الدوله به سخت‌گیری بیشتر پرداخت و تهران حالت حکومت نظامی به خود گرفت. عین‌الدوله از علما خواست که به خانه‌هایشان بروند تا خواسته‌های آنان عملی شود. اما رهبران مردم، پس از بحث و تبادل نظر، تصمیم گرفتند این بار در اعتراض به اقدام‌های دولت، به شهر مقدس قم مهاجر کنند.

۱۹۰) اعلام کردند که با خواسته‌های مهاجران موافق هستند. بنابراین، این مهاجرت، پس از یک ماه، خاتمه یافت.

۱۹۱)

۱- ایجاد عدالتخانه در همه شهرها، برای رسیدگی به شکایت‌های مردم و برقراری عدالت در جامعه.

۲- عمل به قانون اسلامی، به‌طور دقیق و به دور از ملاحظه‌های شخصی.

۱۹۲) از آنجا که درباریان فاسد، مانع از رسیدن خبرهای صحیح به مظفردالدین شاه بودند، مهاجران مجبور شدند سفیر عثمانی را واسطه قرار دهند و توسط او، خواسته‌های خود را به گوش شاه برسانند.

۱۹۳) مهاجرت صغری.

۱۹۴) مهاجرت روحانیون و مردم به شهر ری و تحصن در صحن حرم حضرت عبدالعظیم.

۱۹۵ آیت الله سید محمد طباطبایی.

۱۹۶ در دوران قاجاریه برخی از کالاهای مورد نیاز مردم مانند نفت، کبریت و قند از روسیه وارد می‌شد. در اثر جنگ روس و ژاپن نرخ قند افزایش یافت و شعله‌های اعتراض مردم را برافروخت. به دنبال آزار و اذیت بازرگانان، در مسجد شاه، مجلسی بزرگ برپا شد. این تجمع، با توطئه امام جمعه درباری و عوامل او که پشتیبان نظام استبدادی بودند، به تشنج کشیده شد و ماموران، با چوب و چماق به جان مردم افتادند. در پی این حادثه، اجتماع‌های بزرگی در منزل‌های علما برپا شد.

۱۹۷ آیت الله سید محمد طباطبایی و سید عبدالله بهبهانی و روحانی دیگری به نام میرزا مصطفی آشتیانی.

۱۹۸ با وجود مخالفت عمومی، روس‌ها در محل یک قبرستان متروک، ساختمان بانک استقراضی روس را بنا نهادند. آیت الله سید محمد طباطبایی به شدت با این کار مخالفت کرد. مردم نیز از این اقدام روس‌ها، ناخشنود بودند. بنابراین، یک اعتراض عمومی شکل گرفت، اما روس‌ها، با بی‌اعتنایی، به کار خود ادامه دادند. تا این که موضوع به اطلاع مراجع تقلید نجف رسید.

۱۹۹ موضوع توهین به علمای کرمان بود که برای حفظ تشیع در برابر فرقه‌های ساختگی به پا خاسته بودند.

۲۰۰

۱- معروف‌ترین این حوادث ماجرای شلاق خوردن سه تن از علمای کرمان بود که برای مقابله با فرقه اشیکیه، در این شهر قیام کرده بودند. این سه، پس از آن که به فلک بسته شدند، از شهر اخراج گردیدند.

۲- شعاع السلطنه، حاکم فارس، با ستمگری‌های خود، موجب نارضایتی مردم شده بود.

۳- مردم خراسان از ستمگری‌های غلامرضاخان آصف‌الدوله به جان آمده بودند.

۲۰۱ عده‌ای از بازرگانان در حرم حضرت عبدالعظیم (ع) تحصن کردند.

۲۰۲ مردم ستم‌دیده و آزادی‌خواهی را که از مدت‌ها قبل در انجمن‌های مخفیانه تشکل‌های کوچکی فراهم آورده بودند، امیدوار ساخت، تا از گوشه و کنار سر برآورند و آماده قیام شدند.

۲۰۳ به اعتقاد آنان، این گام اگر با موفقیت به پیش می‌رفت، قدم‌های مهم‌تر پشت‌سر آن برداشته می‌شد. بنابراین، آیت الله سید عبدالله بهبهانی با آیت الله سید محمد طباطبایی متحد شد. این اتحاد، تا پایان حرکت مذکور، ادامه یافت.

۲۰۴ ماجرای مسیو نوز بلژیکی.

۲۰۵ آیت الله سید عبدالله بهبهانی.

۲۰۶ زیرا بلژیکی‌ها که از سال ۱۳۱۵ ق / ۱۲۷۶ ش اداره گمرک‌های ایران را به دست گرفته بودند، با بدرفتاری، افکار عمومی را بر ضد خود تحریک کرده بودند.

۲۰۷ اروپاییانی که در تهران بودند، در مراسم سال نو محفلی می‌آراستند و در آن، با پوشیدن لباس‌های مختلف و زدن صورتک (ماسک) بر چهره، جشن بالماسکه برپا می‌کردند. در مراسم سال ۱۲۸۳ ش موسیو نوز بلژیکی، که طبق قرارداد گمرکی ایران و روسیه (۱۲۸۰ ش) کارگزار روس‌ها در امور گمرک ایران بود، با لباس روحانیان و در حالی که قلیان به دست داشت، عکس گرفت. این عکس در محرم ۱۳۲۳ ق / ۱۲۸۳ ش در میان مردم عزاردار پخش و موجب اعتراض مردم شد.

۲۰۸ این واقعه واکنشی در برابر توهین به مقدسات مردم مسلمان ایران به شمار می‌رود، که آغازگر یک جنبش عمومی شد.

۲۰۹

۱- ماجرای مسیو نوز بلژیکی

۲- نارضایتی مردم ایالات

۳- ماجرای بانک استقراضی روس

۴- به چوب بستن بازرگانان تهران.

۲۱۰ خشونت‌های عین‌الدوله و حاکمان ایالت‌ها، همراه با فقر عمومی و رکود شدید اقتصادی.

۲۱۱ پیامد این سفرها، هزینه‌ایی سنگین بود که دولت با گرفتن وام از بیگانگان، آن را تامین می‌کرد.

۲۱۲ عین‌الدوله.

۲۱۳ فردی سست‌عنصر، بی‌اراده و بیمار بود و توانایی سر و سامان دادن به امور کشور را نداشت. اما در عین حال، رثوف و مهربان بود.

۲۱۴ او پادشاهی خودکامه بود که در طی حکمرانی پنجاه ساله، با شیوه‌های استبدادی، از ابراز علنی انتقادهای مردم جلوگیری می‌کرد.

۲۱۵ مظفرالدین شاه.

۲۱۶ ترور ناصرالدین شاه.

۲۱۷ آخرین نمونه نارضایتی عمومی مردم علیه حکومت قاجار بود.

۲۱۸ در اواخر دوره سلطنت ناصرالدین شاه.

- ۲۱۹ شهر مقدس قم
- ۲۲۰ نظارت ۵ نفر از مجتهدان بر قوانین به منظور خلاف شرع نبودن قوانین تصویبی
- ۲۲۱ حمایت مراجع تقلید مقیم نجف از مشروطه بود.
- ۲۲۲ از به توپ بستن مجلس توسط محمدعلی شاه که باعث کشتار فجیع مشروطه خواهان و منحل شدن مجلس شورای ملی شد و بار دیگر استبداد برقرار شد و این مدت را که حدود یک سال طول کشید، استبداد صغیر می گویند.
- ۲۲۳ مشروطه مشروعه
- ۲۲۴ ایجاد عدالت خانه، برکناری عین الدوله از صدارت، تشکیل دارالشورا (مجلس نمایندگان) و فراهم کردن زمینه برای بازگشت مهاجران به تهران مهم ترین خواسته های بست نشینان در قم و تهران بود.
- ۲۲۵ جلوگیری از نفوذ انگلستان - کمک به محمدعلی شاه قاجار که جزو طرفداران روس بود - پیشگیری از قیام ملت های منطقه قفقاز با تأثیر گرفتن از پیروزی مشروطه خواهان ایران
- ۲۲۶ دعوت نکردن نمایندگان مجلس به جشن تاج گذاری - خودداری از امضای متمم قانون اساسی
- ۲۲۷ سیاست آنان در این زمان، مبتنی بر حفظ محمدعلی شاه بود.
- ۲۲۸ محمدعلی شاه که در برابر مقاومت مردم تبریز درمانده بود، با فراگیر شدن خیزش، ناتوان تر شد. سرانجام نیروهای مردمی هوادار مشروطه از اصفهان و بختیاری و گیلان، راهی تهران شدند. سرانجام در تیر سال ۱۲۸۸ هواداران مشروطه به تهران رسیدند و با پناهنده شدن محمدعلی شاه به سفارت روسیه، حکومت استبدادی او به پایان رسید.
- ۲۲۹ مردم فارس، اصفهان، قزوین، کرمانشاه، گیلان، همدان.
- ۲۳۰ آیت الله محمدکاظم خراسانی، آیت الله سید عبدالله مازندرانی، آیت الله حاج میرزا حسین فرزند میرزا خلیل تهرانی.
- ۲۳۱ از تبریز به رهبری ستارخان و باقرخان
- ۲۳۲ جمعی از غرب گرایان که داعیه مشروطه خواهی و وطن دوستی داشتند، از هر طریق ممکن، خود را به اروپا رساندند و در شهرهای پاریس، لندن، استانبول و کشور سوئیس، محفلهایی سیاسی به راه انداختند.
- ۲۳۳ دوره استبداد صغیر آغاز شد و نخستین بار مردم شهر تبریز دست به اعتراض و مقاومت زدند.
- ۲۳۴ چون بار دیگر استبداد به جای مشروطیت حاکم شد.
- ۲۳۵ از به توپ بسته شدن مجلس توسط محمدعلی شاه تا فتح تهران توسط طرفداران مشروطه خواهان.
- ۲۳۶ استبداد صغیر.
- ۲۳۷ میرزا جهانگیر خان صوراسرافیل، ملک المتکلمین و سید جمال الدین واعظ
- ۲۳۸ به دنبال آن، تمام خانه های مشروطه خواهان غارت شد و ماموران به دست گیری آنان پرداختند. آیت الله سید محمد طباطبایی و سید عبدالله بهبهانی، توسط قزاق ها دست گیر، شکنجه و تبعید شدند. به دستور شاه، میرزا جهانگیر خان صوراسرافیل، ملک المتکلمین و سید جمال الدین واعظ اعدام شدند. بعضی از نمایندگان نیز که مورد تعقیب قرار گرفته بودند (از جمله تقی زاده)، به سفارت انگلیس پناه بردند.
- ۲۳۹ در تیر ۱۲۸۷، یعنی دو سال پس از استقرار مشروطه، محمدعلی شاه با تشویق سفارت روسیه دستور حمله به مجلس شورای ملی را صادر کرد. لیاخوف روسی فرمانده نیروهای قزاق به فرمان محمدعلی شاه با نیروهای خود به مجلس حمله کرد و بخشی از ساختمان مجلس را با گلوله های توپ تخریب کرد.
- ۲۴۰ او در یکی از خیابان های تهران مورد سوم قصد قرار گرفت، ولی آسیبی ندید. او این اقدام را به مشروطه خواهان نسبت داد و به همین بهانه، تصمیم گرفت مجلس را برای همیشه تعطیل کند.
- ۲۴۱ او که در دوره نخست وزیری خود، سیاستی دوگانه در پی گرفته بود، سرانجام توسط یکی از طرفداران مشروطه ترور شد.
- ۲۴۲ میرزا علی اصغر خان امین السلطان از مخالفان جدی مشروطه بود تا به کمک وی، دوباره نظام استبدادی را حاکم سازد.
- ۲۴۳ زیرا در جهت خلاف هدف های استعماری آنان جریان داشت. به همین دلیل، برای سرکوب مجلس، به توافق رسیدند و هنگامی که محمدعلی شاه ساختمان مجلس را به توپ بست، روسیه از آن حمایت کرد و انگلیس نیز با سکوت خود، به آن رضایت داد.
- ۲۴۴ نمایندگان مجلس، به اتفاق آرا، قرارداد را رد کردند. مجلس، قبل از آن نیز دریافت وام از دولت های خارجی را رد و برای حل این مشکل، به تأسیس «بانک ملی»، اقدام کرده بود. به علاوه، نوز بلژیکی را که پست مهم مالی ایران در دست او بود، اخراج کرده بود.
- ۲۴۵ منظور این بود که دو دولت تا حدودی از یکدیگر فاصله بگیرند و از برخوردهای احتمالی بین آنها، جلوگیری شود.
- ۲۴۶ با در خطر قرار گرفتن مستعمره های روس و انگلیس در جاهای دیگر دنیا، توسط استعمارگر جدید یعنی آلمان، آنها اختلاف ها را کنار گذاشتند و به موجب قرارداد ۱۹۰۷، ایران را بین خود تقسیم کردند.
- براساس این قرارداد روس و انگلیس، با پادرمیانی فرانسه که از قدرت روزافزون آلمان بیمناک بود، ایران را به سه منطقه تقسیم کردند.

۲۴۷ حضور آلمان به عنوان یک قدرت جدید در صحنه سیاست جهان بود.

۲۴۸ به قدرت رساندن مهره‌های انگلیسی در دستگاه حاکم و مجلس.

۲۴۹

۱- افزایش اعتبار خود در ایران برای دستیابی به موقعیتی بهتر یا برابر با روسیه

۲- به قدرت رساندن مهره‌های انگلیسی در دستگاه حاکم و مجلس.

۳- محافظت از مرزهای هندوستان و سایر مستعمرات انگلستان در منطقه.

۲۵۰

۱- جلوگیری از نفوذ انگلیس که در لباس مشروطه‌خواهی از مشروطه‌طلبان حمایت می‌کرد.

۲- کمک به محمدعلی شاه که طرفدار روس بود

۳- پیش‌گیری از قیام ملل منطقه قفقاز برای گرفتن آزادی تحت‌تاثیر پیروزی مشروطه‌خواهان در ایران

۲۵۱ این اقدام، مردم را به هیجان آورد بازارها بسته شد، و چندین هزار نفر به سوی مجلس هجوم آوردند. مردم شهرهای دیگر هم چون تبریز، اصفهان، شیراز،

رشت و کرمان نیز با مردم تهران هم صدا شدند. مراجع تقلید، از نجف اشرف، طی تلگراف‌هایی، به نصیحت شاه پرداختند. در چنین شرایطی، شاه، در شهریور سال ۱۲۸۶، به ناچار، متمم قانون اساسی را امضا کرد.

۲۵۲ به دلیل اعمال نفوذ غرب‌گرایان در نهضت مشروطه و انحراف آن از مسیر اسلامی و ملی اولیه از صف طرفداران مشروطه جدا شد. او معتقد بود که باید «مشروطه مشروعه» ایجاد شود.

۲۵۳ ۱- اختلاف درونی مشروطه‌خواهان ۲- مخالفت محمدعلی شاه با نظام مشروطه.

۲۵۴ بنابراین اصل، در هر دوره از مجلس، هیئتی پنج نفره از مجتهدان و فقیهان اسلام که با اقتضای زمان آشنا بودند، به عنوان عضو، در مجلس شورای ملی شرکت می‌کردند، تا بر قانون‌هایی که تدوین و تصویب می‌شد، نظارت کنند که خلاف قواعد اسلامی و دستورهای شرع نباشد.

۲۵۵ اصل دوم.

۲۵۶ آیت‌الله شیخ فضل‌الله نوری.

۲۵۷ قانون اساسی که در زمان مظفرالدین شاه تنظیم شد، دارای ضعف‌های زیادی بود. این قانون در پنجاه و یک اصل تنظیم شده بود و در حقیقت نظام‌نامه‌ای بود که اداره امور مجلس و حدود آن را روشن می‌ساخت. در این قانون، از حقوق و تکالیف دولت نسبت به ملت و بالعکس سخن به میان نیامده بود.

۲۵۸

۱- محمدعلی شاه از نمایندگان مجلس شورای ملی در مراسم تاج‌گذاری خود دعوت نکرد.

۲- ابتدا از امضای متمم قانون اساسی مشروطه خودداری کرد.

۲۵۹ او در ۲۸ دی ۱۲۸۵ جشن تاج‌گذاری برپا کرد و از اشراف و نمایندگان دولت‌های خارجی برای شرکت در این مراسم دعوت به عمل آورد، اما نمایندگان مجلس شورای ملی را دعوت نکرد.

۲۶۰ محمدعلی شاه نمی‌خواست در برابر قانون اساسی و مجلس شورای ملی تمکین کند. او در ۲۸ دی ۱۲۸۵ جشن تاج‌گذاری برپا کرد و از اشراف و نمایندگان دولت‌های خارجی برای شرکت در این مراسم دعوت به عمل آورد، اما نمایندگان مجلس شورای ملی را دعوت نکرد. پس از این ماجرا، کشمکش محمدعلی شاه با مجلس آغاز شد که سرانجام وی مجلس را به توپ بست.

۲۶۱ - اخطار و تهدید دولت روس و انگلیس برای اخراج مورگان شوستر و انحلال مجلس

- تعیین نخست‌وزیر با توافق دولت روس و انگلیس

- تهدید روسیه و انگلستان به دلیل سر و سامان مجلس ملی به امور داخلی

۲۶۲ دو منطقه نفوذی در عهدنامه ۱۹۰۷ به مناطق اشغالی تبدیل شود - تشکیل قوای قزاق در منطقه‌های اشغالی روسیه و پلیس جنوب در منطقه تحت اشغال انگلستان - توافق پنهانی روسیه و انگلستان در انتخاب نخست‌وزیر ایران.

۲۶۳ به دلیل موقعیت حساس ایران در جبهه‌های نبرد، نیروهای بیگانه کشور بی‌طرف ما را اشغال کردند.

۲۶۴ این نهضت نتیجه تجربیات طولانی مردم ایران در حفظ استقلال و سربلندی این کشور کهن بود.

۲۶۵ در اکتبر ۱۹۱۷ م / ۱۲۹۶ ش حکومت تزاری روسیه در مقابل انقلاب بلشویکی شکست خورد و روس‌ها خروج سربازان خود از ایران را آغاز کردند؛ بنابراین انگلیس یکه‌تاز میدان سیاست ایران شد.

۲۶۶ گزینه «د»: قیام عشایر تنگستانی

۲۶۷ سرِ پرسی سایکس

- ۲۶۸) چون دولت عثمانی همسایه غربی ایران به متحدین پیوست، اهمیت کشور ما برای متفقین دو چندان شد. به همین دلیل انگلستان و روسیه قرارداد سزای ۱۹۱۵ م را با هم امضا کردند. طبق این قرارداد دو منطقه نفوذ در عهدنامه ۱۹۰۷، به منطقه اشغالی تبدیل شدند. روسیه منطقه تحت نفوذ خود را اشغال کرد و در مقابل، دولت انگلستان نیز در سال ۱۹۱۶ م به تأسیس پلیس جنوب دست زد.
- ۲۶۹) چون دولت عثمانی همسایه غربی ایران به متحدین پیوست و دو کشور روسیه و انگلیس بر اساس این قرارداد توافق کردند مفاد عهدنامه ۱۹۰۷ را به صورت منطقه‌ای اشغالی درآوردند.
- ۲۷۰) اعلان سیاست بی طرفی کرد ولی در این کار موفقیتی به دست نیاورد؛ زیرا موقعیت حساس ایران برای نیروهای درگیر جنگ مهم بود.
- ۲۷۱) چند روز پس از آن که احمدشاه قاجار تاجگذاری کرد و مجلس شورای ملی دوره سوم شروع به کار کرد.
- ۲۷۲) به دنبال اخطار ۴۸ ساعته روسیه در مورد اخراج شوستر از ایران
- ۲۷۳) ۱) اقدام‌های مورگان شوستر متوقف و او از ایران اخراج شود.
۲) بدون موافقت روس و انگلیس، از استخدام اتباع خارجی در ایران، خودداری شود.
۳) هزینه نگهداری قوای روسیه در ایران را، دولت ایران پرداخت کند.
- ۲۷۴) با اختیارهای وسیعی که مجلس به او داد، شروع به انجام اصلاح‌هایی دامن‌دار در امور مالی و گمرک‌ها کرد. این اقدام او که سبب منظم شدن دستگاه اقتصادی کشور می‌شد، روس و انگلیس را سخت عصبانی کرد.
- ۲۷۵) گزینه «الف»: مورگان شوستر - روسیه
- ۲۷۶) طبق تصمیم دوره دوم مجلس شورای ملی، عده‌ای کارشناس از آمریکا برای اصلاح اداره دارایی و خزانه‌داری کل، یک فرانسوی برای دادگستری و چند سوئدی برای ژاندارمری، استخدام شدند.
- ۲۷۷) گزینه «ج»: دموکرات‌ها
- ۲۷۸) اعتدالیون مذهب را سدی محکم در برابر ظلم و بی‌عدالتی می‌دانستند و اجرای شریعت را در دستور کار خود قرار داده بودند. دمکرات‌ها به رهبری سید حسن تقی‌زاده بر جدایی دین از سیاست تأکید می‌ورزیدند تا مشروطه را از جنبه‌های دینی تهی کنند و نهضت را از آرمان‌های اصیل آن دور سازند.
- ۲۷۹) دمکرات‌ها به رهبری سید حسن تقی‌زاده بر جدایی دین از سیاست تأکید می‌ورزیدند تا مشروطه را از جنبه‌های دینی تهی کنند و نهضت را از آرمان‌های اصیل آن دور سازند.
- ۲۸۰) اعتدالیون مذهب را سدی محکم در برابر ظلم و بی‌عدالتی می‌دانستند و اجرای شریعت را در دستور کار خود قرار داده بودند. سید محمد طباطبایی و سید عبدالله بهبهانی از اعضای سرشناس این حزب بودند.
- ۲۸۱) «دمکرات» و «اعتدالیون» میان مشروطه‌خواهان شدت گرفت.
- ۲۸۲) به دنبال اعدام شیخ فضل‌اله نوری و تشکیل دومین دوره مجلس شورای ملی.
- ۲۸۳) پیرم‌خان ارمنی / این عالم روحانی پس از یک محاکمه فرمایشی، به شهادت رسید.
- ۲۸۴) گزینه «د»: آیت اله شیخ فضل اله نوری
- ۲۸۵) گزینه «ب»: شیخ فضل اله نوری
- ۲۸۶) شیخ فضل الله نوری به دلیل اعمال نفوذ غربگرایان در نهضت مشروطه و انحراف آن از مسیر اسلامی و ملی اولیه از صف طرفداران مشروطه جدا شد. او معتقد بود که باید «مشروطه مشروعه» ایجاد شود.
- ۲۸۷) گزینه «الف»: آیت‌اله شیخ فضل‌اله نوری
- ۲۸۸) گزینه «ب»: آیت‌اله شیخ فضل‌اله نوری
- ۲۸۹) محمدعلی‌شاه با حمایت روس و انگلیس بدون محاکمه و حتی با پرداخت حقوق سالیانه راهی بندر ادسا در روسیه شد.
- ۲۹۰) ۱- انتخاب احمدشاه به سلطنت ۲- برکناری محمدعلی‌شاه ۳- اعدام شیخ فضل‌اله نوری
- ۲۹۱) گزینه «ب»: عضدالملک
- ۲۹۲) پس از فتح تهران مجلسی فوق‌العاده، مرکب از سران و رؤسای مجاهدان، شاهزادگان، اعیان و وکلای سابق مجلس شورای ملی، تشکیل شد و به اتفاق آرا، محمدعلی‌شاه از سلطنت خلع و پسر دوازده‌ساله او، احمدمیرزای ولیعهد، به مقام سلطنت برگزیده شد.
- ۲۹۳) گزینه «ب»: تهران
- ۲۹۴) با فتح تهران آغاز شد. ویژگی‌ها:
- ۱- اختلاف‌های شدید بین طرفداران مشروطه
- ۲- مداخله آشکار و سلطه‌گرانه روسیه و انگلیس در سرنوشت ایران

- ۲۹۵ وقوع انقلاب سوسیالیستی روسیه و سرگرم شدن به مشکلات داخلی خود
- ۲۹۶ ظاهر سازی های سید ضیا و تندروی های او که موجی از مخالفت را علیه وی برانگیخت.
- خودسری های رضاخان سردار سپه در گرفتن درآمد شهری و اداره مالی به نفع قزاق های تحت فرمانش.
- بروز اختلاف و جنگ قدرت میان سید ضیا و رضاخان
- ۲۹۷ ماهیت آن به صورت کاملاً استثمارگرانه بود و ایران را با نظارت مستشاران انگلیسی تحت الحمایه انگلیس در می آورد. یعنی زیر چتر حمایتی آنها می شد.
- ۲۹۸ بعد از خروج نیروهای روسیه از ایران به خاطر انقلاب سوسیالیستی روسیه، انگلیس ها نیروی قزاق و قوای نظامی ایران را به اختیار و اراده خود در آوردند.
- همچنین به بهانه خطر کمونیسم روسیه، حاضر به بیرون بردن نیروهایشان از ایران نبودند.
- ۲۹۹ ۱- تشکیل کمر بند آهنین در مقابل روس ها ۲- سرکوب نهضت های مردمی ۳- غارت و تسلط بر منابع نفتی ۴- ایجاد حکومت نظامی قدرتمند
- ۳۰۰ سست و ناکارآمد خاندان قاجار
- ۳۰۱ خیر، رضاخان از استعداد خارق العاده و برتر از دیگران برخوردار نبود، اما به خاطر روحیه استبداد و نظامی گری اش، در مقایسه با رجال هم عصر خود برجستگی هایی داشت که او را در رسیدن به اهدافش یاری می کرد.
- ۳۰۲ روحیه استبدادی و نظامی گری رضا شاه
- ۳۰۳ وادار شد که وزارت جنگ را به رضاخان واگذار کند.
- ۳۰۴ بروز اختلاف و جنگ قدرت میان سید ضیاءالدین و رضاخان، سید ضیاء را وادار کرد که وزارت جنگ را به او واگذار کند.
- ۳۰۵ اختصاص درآمد شهرداری و اداره های مالی به نفع قزاق های زیر فرمانش.
- ۳۰۶ برای سرپوش نهادن بر نقش انگلستان در کودتا و دولت کابینه خود را کابینه ای ملی و ضد انگلیسی نشان داد.
- ۳۰۷ قرارداد ۱۹۱۹ را که عملاً متروک مانده بود، لغو کرد.
- ۳۰۸ به قصد منحرف کردن افکار عمومی، با تبلیغات فراوان، قرارداد ۱۹۱۹ را که عملاً متروک مانده بود، لغو کرد.
- ۳۰۹ آیت الله مدرس، زیرا از مخالفان سیاست های انگلستان بود.
- ۳۱۰ آیت الله مدرس
- ۳۱۱ بلافاصله پس از تشکیل دولت، به دستور سید ضیاءالدین طباطبایی بسیاری از شخصیت های سیاسی، از جمله آیت الله مدرس، که از مخالفان سیاست های انگلستان در ایران بود، دستگیر و روانه زندان شد. او به قصد منحرف کردن افکار عمومی با تبلیغات فراوان، قرارداد ۱۹۱۹ را که به همت افرادی چون آیت الله مدرس متروک مانده بود، لغو کرد.
- ۳۱۲ در بهمن ماه ۱۲۹۹ با حضور آبرون ساید، میان عاملین کودتا، ملاقاتی در قزوین صورت گرفت. در این دیدار، رضاخان پذیرفت که پس از فتح تهران توسط نیروهای قزاق، مقام نخست وزیری به سید ضیاءالدین طباطبایی سپرده شود. با توجه به اینکه نیروهای ژاندارم و فرمانده و دیگر محافظان پایتخت قبلاً از سوی انگلیسی ها تطمیع شده بودند، نیروهای کودتاچی بدون هیچ گونه مقاومت جدی، در سوم اسفند شبانه وارد تهران شدند و تمام مناطق حساس پایتخت را به اشغال خود در آوردند.
- ۳۱۳ فرمانده نیروهای ژاندارم و دیگر محافظان پایتخت قبلاً از سوی انگلیسی ها تطمیع شده بودند، نیروهای کودتاچی بدون هیچ گونه مقاومت جدی، در سوم اسفند، شبانه وارد تهران شدند و تمام مناطق حساس پایتخت را اشغال کردند.
- ۳۱۴ سید ضیاءالدین طباطبایی
- ۳۱۵ آبرون ساید - قزوین
- ۳۱۶ نقشه انگلستان این بود که توسط مهره های داخلی و بدون سلطه مستقیم نظامی، مقاصد خود را در ایران تأمین کند.
- ۳۱۷ سید ضیاءالدین طباطبایی و رضاخان میر پنج
- ۳۱۸ نیاز افرادی که قادر به اجرای سیاست های مورد نظرش باشد. برای این منظور، یک فرد سیاسی و نظامی را انتخاب کرد. این دو نفر، سید ضیاءالدین طباطبایی و رضاخان میر پنج بودند.
- ۳۱۹ لغو قرارداد وثوق الدوله و نفرت تاریخی مردم مسلمان ایران از نظام استعماری انگلستان
- ۳۲۰ سیاستمداران انگلستان با تجربه لغو قرارداد وثوق الدوله، در سیاست خارجی خود تجدید نظر کردند و به جای مداخله مستقیم در امور داخلی ایران روش مداخله غیر مستقیم را در پیش گرفتند.
- ۳۲۱ شکست انگلستان در اجرای قرارداد ۱۹۱۹
- ۳۲۲ آغازی برای طرح کودتای ۱۲۹۹

- ۳۲۳) زیرا به موجب این قرارداد، نظارت بر تشکیلات نظامی، مالی و سیاسی ایران، منحصرأ تحت اختیار مستشاران انگلیسی قرار می‌گرفت.
- ۳۲۴) انعقاد این قرارداد موجب شکل‌گیری سیستم تحت‌الحمایگی ایران از سوی دولت انگلیس می‌شد زیرا به موجب آن نظارت بر تشکیلات نظامی، مالی و سیاسی ایران، منحصرأ در اختیار مستشاران انگلیس قرار می‌گرفت.
- ۳۲۵) قرارداد ۱۹۱۹ - بین وثوق‌الدوله و سرپرستی کاکس منعقد شد.
- ۳۲۶) وثوق‌الدوله
- ۳۲۷) نیروهای روسیه پس از اینکه ناحیه‌های جنوبی کشور خود را از عنصرهای مخالف پاک‌سازی کردند، در تعقیب گروه‌هایی از آنان وارد شهرهای شمالی ایران شدند. نیروهای انگلستان در مقابله با نیروهای دولت انقلابی شوروی شکست خوردند و عقب‌نشینی کردند. در چنین شرایطی بود که دولت انگلستان آبرون باید را به فرماندهی قوای نظامی خود در ایران برگزید.
- ۳۲۸) یکی از بهانه‌های انگلیس «خطر کمونیسم» بود.
- ۳۲۹) نیروی قزاق و قوای نظامی
- ۳۳۰) ۱) جنبش‌های ضد استعماری از جمله جنبش جنگل
۲) قیام‌های پی در پی تنگستانی‌ها، شیخ محمد خیابانی، کلنل محمدتقی خان پسیان در خراسان علیه نفوذ انگلستان
۳) مخارج سنگین پلیس جنوب
۴) اهمیت روزافزون نفت
- ۳۳۱) در واکنش به نفوذ بیگانه و فساد حاکم در کشور
- ۳۳۲) جنبش ضد استعماری «جنگل» به رهبری میرزا کوچک‌خان
- ۳۳۳) زیرا دولت انگلستان برای تثبیت منافع دائمی خود در ایران، کنترل منطقه حساس خاورمیانه و سرکوب نهضت‌های ضد استعماری در کشور، نیازمند به دولت مرکزی قدرتمند بود.
- ۳۳۴) جلوگیری از ایجاد حکومت مرکزی قدرتمند در ایران
- ۳۳۵) با وقوع انقلاب سوسیالیستی روسیه در اکتبر ۱۹۱۷ که به حکومت تزارها در روسیه پایان داد، روس‌ها به سبب سرگرم شدن به مشکلات داخلی خود، نیروهای خود را از شمال ایران بیرون بردند.
- ۳۳۶) با وقوع این انقلاب، به حکومت تزارها در روسیه پایان داد.